

PRIJATELJ

ŠTEV. 3

MAREC 1937

MARIJAN PFEIFER
FOTOKLUB LJUBIJANA

JUTRO NA SAVI

LETO XI

Priloženi sta v platno vezani knjigi P. H. Lawrence: »Žena je odjezdila« in Romain Rolland: »Peter in Lučka« ali v mehko vezana knjiga Romain Rolland: »Peter in Lučka«.

ODPRITE OKNA, ODPRITE DURI,
MIMO JEZDI VITEZ SVETI JURIJ.

ALEKSANDROV

Vaše bladorodje!

Za blizajočo se pomladno sezijo smo pravkar prejeli krasne novosti za dame in gospode in Vas s tem naj. vljudneje vabimo, da nas o priliki počastite s svojim cenj. obiskom ali naročilom.

Priporočamo se in beležimo

s odličnim spoštovanjem

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

SPECIALNI ODDELEK:

LINOLEJ / PREPROGE / ZAVESE / BLAGO ZA MJO.BILIJE.

Državnim uradnikom in javnim nameščencem nudimo na cenj. željo ugodne plačilne pogoje, in sicer:

Kredite dovoljujemo do višine enomesečne plače. Račun je načeloma poravnati v šestih enakih mesečnih obrokih, počenši od 1. tistega meseca, ki sledi naročilu.

Kot legitimacija zadostuje od predstojnega urada potrjena izkaznica ali pa tudi železniška legitimacija.

Pri naknadnih cenj. naročilih nova nakaznica ni potrebna.

Dobromiselna.

Ona: «Torej mislim, Rudi, da bi mogla že začeti varčevati.»

On: «Vidiš, to mi je všeč! In hočeš začeti takoj?»

Ona: «Seveda. Jutri si kupim zimski klobuk. Zdaj so cenejši!»

Vsak dan sveže!

Obilna starejša dama na letovišču: «Gospod plačilni, ali so jedila na jedilnem listu sveža?»

«Garantirano, gospa! Na primer, če si naroči gospa zajca s smetano, ga pojdemo šele streljat!»

Ne preveč poklonov!

«Člounk se na sme preveč klajnat ženskam», je rekel žane, ki je bil nekoč mornar. «Jest sm dau u Marsejle enkat en princezen klofuta!»

«Kua prauš, pa zakua?»

«Zatu, k me je nalagala. Ona sploh ni bla princezna!»

Plah mož.

Gospod Zajec, ki sedi na vrtu restavracije, kjer igra godba, stopi h kapelniku: «Gospod kapelnik, zaigrajte, prosim, himno... moja soseda mi je sedla na klobuk...»

Na morju.

«Gospod kapitan, ali bi me mogli nekoliko pomiriti? Kaj se zgodi, če zadene naša ladja v ledeno goro?»

«Ledena gora odplava mirno dalje, kakor da se ni nič zgodilo.»

Zmeraj vljuden.

«Hvala, gospod», se je zahvalila dama gospodu, ki ji je oustopil sedež v tramvaju. «Zelo ljubeznivi ste.»

«O, prosim, prosim», je dejal on. «Vem, da odstopajo nekateri moški sedež samo lepim gospodičnam, a jaz ne delam razlike.»

Filmska.

Igralo se je za zastavke, Dolores del Rio je bila obsojena, da mora dati nekemu mladeniču petnajst poljubov. Med poljubljanjem se je nenadno ustavila in si jela ogledovati svojega partnerja. Bil je prav čeden fant.

«Zakaj ste se ustavili?» jo je vprašal.

«Koliko poljubčkov sem vam že dala? Enajst, kajne?»

«Šele devet.»

«Ne, enajst!»

«Dobil sem jih samo devet», je trdil mladenič.

«Bilo jih je enajst», je vztrajala Dolores. «Toda ne pričajva se pa začniva rajši iznova!»

Anglež se vrača z letovišča.

Neki bogat lord se je po daljšem bivanju v tujini vrnil v svojo domovino.

Njegov zvesti šofer John ga je čakal z avtom na postaji.

Med vožnjo ga je lord izpraševal, kaj se je vse prigodilo na gradu, ko ga ni bilo doma. Med šoferjem in lordom se je razpredel tale razgovor:

«Ali je doma vse v redu, John?»

«Vse v redu, sire.»

Po daljšem odmoru je dejal šofer:

«Hektor je poginil.»

«Hektor, moj najdražji pes? Kaj mu je bilo?»

«Preveč se je nažrl pečenega konjskega mesa.»

«Kje je dobil toliko pečenega konjskega mesa?»

«V hlevu, ko je zgorelo vaših šest dirkalnih konj.»

«Moji lepi konji so zgoreli? ... Pa kdaj se je to zgodilo?»

«Ko je gorel vaš grad.»

«Gorel grad? Kdaj?»

«Ko je vaša sestra ležala na mrtvaškem odru; prevrnila se je sveča in zanetila požar.»

«Ni mogoče! Moja sestra je umrla?»

«Da, zadela jo je kap, ko je vaša gospa soproga dobegnila z vašim najboljšim prijateljem, grofom Georgom...»

Proti zaprtju so Leopilule blago in zanesljivo učinkujoče odvajalno sredstvo iz samih rastlinskih sestavin, ki je popolnoma neškodljivo tudi pri trajni uporabi. Leopilule so se izvrstno izkazale celo v kroničnih slučaji. Dobiva se v vseh lekarnah. — Oglas reg. S. br. 31.430 dne 24. XII. 1935.

„Kadar -
koli Te vidim,
vedno si lepa....“

Ona je ena izmed onih žen, ki vedno ugajajo. Čistoto njene polti vsakdo občuduje. To je majhna skrivnost, katero hoče ona ohraniti zase. Ne bo pa menda preveč huda, če jo tu izdamo... Elida krema Ideal, suha dnevna krema, pomaga da boste lepi kot nobena druga. S pomočjo hamamelisa ima poseben učinek. Ona varuje polt, odpravi majhne poškodbe in nečistoto kože, je idealna podlaga za puder!

ELIDA KREMA IDEAL

gumijaste podpetnice.

J u g o s l . i z d e l e k .

Ni razumela.

«Mislim, Micka, da sem ti s tem enim poljubom povedal vse.»

«Nisem razumela; poljubi me še enkrat!»

Usoda.

«Snoči sem šel v kino in sem slučajno dobil sedež poleg deklice, ki je bila lepa kakor roža...»

«In jaz sem šel snoči v kino z deklico, lepo kakor roža, pa sem slučajno dobil sedež poleg svoje žene!»

Sodobna.

Milka: «Kako je mogoče, Anica, da imaš letos druge starše kakor lani?»

Anica: «Prav lahko: oče mi je lani pripeljal novo mamo, in ta nova mama mi je pred osmimi dnevi pripeljala spet novega očeta!»

Tudi počitnice.

«In vi, gospod Novak, si letos ne mislite privoščiti nič počitnic?»

«Na vsak način! Ravno pošiljam ženo za mesec dni k morju.»

Nemogoče.

Zdravnik: «Kolikokrat sem vam že rekel, ne jejte ničesar, kar vam ne diši!»

Pacient s plahim pogledom na svojo mlado ženko: «Da, gospod doktor, ampak potem bi moral umreti od lakote.»

Otroška usta.

«Saj ti nisi niti tako utrujena, kakor sem mislil», je rekel mali Janko svoji sestri, ko se je po poroki vrnila iz cerkve.

«Zakaj naj bi bila utrujena?» je vprašala sestra.

«No, hišnica je rekla, da si letala za ženinom celih šest mesecev!»

Ni ji dolg čas.

«Moj mož je večinoma na poslovnih potovanjih. Le nekaj tednov v letu je doma.»

«To mora biti za vas grozno, kajne?»

«Gotovo. Saj pa tudi štejem dneve, kdaj spet odpotuje!»

Kateri gospodinji ni treba dandanes varčevati? V resnici pa varčuje, ako rabi v gospodinjstvu pristno «Kneippovo sladno kavo»! Razen vseh prednosti v okusu, redilnosti in izdatnosti potrebuje «Kneippova sladna kava» zaradi slada, ki ga vsebuje v znatni množini, tudi prav malo sladkorja. Pristna je samo v originalnih paketih s sliko dobro znanega župnika Kneippa!

ČLOVEŠKO TELO IN NJEGOVO NARAVNO ZDRAVLJENJE

Pomlad je tu! Kakor priroda, tako je tudi naše telo onemoglo in se težko brani bolezni. Zaradi tega mu moramo pomagati in ga napraviti odpornega in zdravega. Moramo ga očistiti nakopičenih in telesu škodljivih tvarin ter mu dovajati nove in oživljajoče soke. V ta namen se priporoča **naravno zdravljenje s**

„PLANINKA“ čajem BAHOVEC, ki je pripravljen večinoma iz najboljših planinskih zelišč in je njegovo koristno delovanje že priznано v znanstveni medicini.

Dolgoletne izkušnje nam potrjujejo, da je „Planinka“ zdravilni čaj zelo dobro ljudsko zdravilo, ker izhajajo njegove sestavine iz znanstvene in deloma tudi iz ljudske medicine.

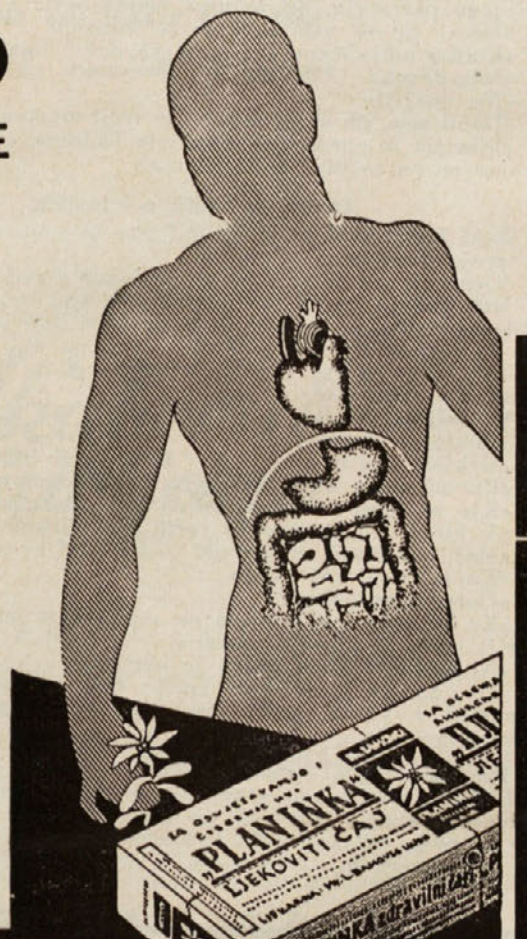
„Planinka“ zdravilni čaj je **dobber regulator za čiščenje in obnavljanje**. Radi tega učinkuje 6-12 tedensko zdravljenje s „Planinka“ čajem Bahovec izredno dobro:

- pri slabi želodčni prebavi
- in zaprtju,
- pri slabem in nerednem delovanju črevesja,
- pri napetosti telesa,
- pri omotici, glavobolu, nespečnosti in zgaqi,
- pri obolenjih sečne kisline
- in hemeroidih,
- pri obolenju jeter,
- pri nervozni in živčnih boleznih.

„Planinka“ zdravilni čaj pospešuje tek. — Zahtevajte v lekarnah izrecno „Planinka“ čaj Bahovec. — Veliki paket din 20.—, polovični din 12.— in poskusni omot din 3.50. „Planinka“ čaj je samo tedaj pravi, če je zaprt in plombiran in nosi naslov proizvajalca:

APOTEKA Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Reg. Sp. br. 14212 od 10. VII. 1934.

Kaj moškim tako ugaja na lepih ženah...

Moški ljubijo oni „dih negovanosti“, ki je zanje nerazdružljiv s pojmom lepe žene. Ali ni potem povsem razumljivo, da vsaka žena, ki gleda nase, pazi posebno na to, kakšno milo si izbere? Samo zares dobro milo neguje kožo tako kakor je treba, da ostane vedno lepa.

Med temi 4 vrstami boste našli za Vas pravo

Elida Favorit
že deset let
ljubljenec raz-
vajenih žen.

Elida 7 Cvetie
luksuzno milo, ki si ga
lahko vsakdo privošči,
posebno močnega vonja.

Elida beli španski bezeg
milo snežnobeke barve
— omamljivega vonja.

Elida Lanolin
posebno blago za
občutljivo kožo.

ELIDA MILA

Ime jamči za kakovost!

Rešitev ugank iz februarске številke

Mreža: Palestina, bogatija, temperatura, matematika, Eskimo, mokasini, kosilo, Si.
— **Siromak** ni tisti, ki malo ima, ampak tisti, ki mnogo potrebuje (8).

Posetnica: Čevljarski pomočnik (8).

Izločilnica: V zadovoljnosti je prava sreča (7).

Črkovnica: Dober glas je več vreden kakor pa srebrn pas (10).

Dopolnilnica: Misli na bodočnost, a ne pozabi sedanjosti (10).

Zlogovnica: dajalnik, Apulija, natar, Evropa, slikanica, Metuzalem, elektrika, nebotičnik, Ilijada. — Danes meni, jutri tebi (8).

Premikalnica: Maribor, Opatija, Daruvar (9).

Uganke številka 3.

Izločilnica.
(8 točk.)

Dolina, Gjevgelija, kakadu, Orval, polkovnik, kovčeg, banane, Hugon, Nobile, Priština, Mesesnel.

Vzemi iz vsake besede tri (iz zadnje štiri) zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor.

Dopolnilnica.
(8 točk.)

p • • • • ilo, ko • • • • lje, oh • • • • itev,
p • • • • tter, • • • • h • • • ta, • • • • itelj,
d • v • • • • a, • • • • okan • • • • t • • • • c

Namesto pik vstavi prave črke, da dobiš popolne besede. Nove črke ti dajo pregovor.

Premenjalnica.
(8 točk.)

ni, sl, sa, me, av, od, en, es, il, še, ib, hč, it.
Iz teh skupnih črk sestavi pregovor!

Kraljev pohod.
(10 točk.)

M U R N P I E Č
O K E E N R E S
I N Č M E S E R

Zlogovnica.
(12 točk.)

Iz zlogov:

a, ad, ar, ba, ba, ber, ci, de, di, dre, i, iz, ja, ja, ja, jen, ka, ka, ka, klo, kre, ku, lü, lju, lo, lo, me, me, me, mi, mor, mre, na, na, ne, nes, nik, nis, nos, o, ob, pa, post, red, ri, rik, ru, sa, ti, to, tra, tu, vo, vost, za, za, ža, sestavi besede naslednjega pomena:

1. bolezen, 2. ruski vladar, 3. park, 4. uprava, 5. mesna jed, 6. grška pokrajina, 7. ribiška priprava, 8. slov. gora, 9. del sveta, 10. omahljivost, 11. zamenjava, 12. čednost, 13. zagotovilo, 14. sveča, 15. seznam, 16. zločin, 17. mesto v Istri.

Črke v prvi in tretji navpični vrsti, od zgoraj navzdol brane, dajo pregovor.

Posetnica.
(6 točk.)

Elsa Kapetan Ball

Kaj je ta dama po poklicu?

Vraza.
(8 točk.)

Dve ženski sta v uganki se združili in kemičen poskus sta naredili.

Rešitve sprejemamo do 25. marca.

HERSAN

čaj

Ne bodite neprijateljica sama sebe!

Mar ne veste, da je

HERSAN-čaj

pri obolenjih želodca, jeter in ledvic dobro sredstvo?

Obolenja ob premeni in bolečine pri mesečnem perilu (menstruaciji) ublaži **HERSAN-čaj!**

Ali Vas ovira debelost? Ali hočete biti vitki?

Potem pijte **HERSAN-čaj!**

Čemu bi trpeli bolečine zaradi revmatizma in protina, če ni treba?

HERSAN-čaj je sredstvo, ki Vam lahko olajša muke.

HERSAN-čaj pomaga pri poapnenju žil (arteriosklerosi) in zlati žili (hemoroidih).

HERSAN-čaj se dobiva v **vseh lekarnah** samo v originalnih omotih.

Zahtevajte brezplačno brošuro od tvrdke

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ulica 1

Reg. min. soc. pol. in nar. zdr. št. 19 434/3.

Pregovori v drugi luči

Škodoželjnost je najprirodnejše veselje, pa tudi najgrše.

Kdor se zadnji smeje, se najbolje smeje. Toda nobenega zadnjega ni, za katerim bi ne bilo še eno zadnje, kjer se smeh naposled izpremeni v jok.

Dober nasvet je drag, če ga sami potrebujemo; toda ničesar ne cenimo tako malo kakor nasvete drugih.

Riba smrdi pri glavi; toda vsaka riba ima pač tisto glavo, ki jo zasluži.

Vse razumeti, se pravi, vse odpustiti; toda laže je vse odpustiti kakor pa vse razumeti.

Ponos hodi pred padcem; kdor pa svojega ponosa ni znal dvigniti, ta seveda tudi ne zna pasti.

Kdor pride prvi, prvi je; kdor se zadnji smeje, se najbolje smeje. Kako se moramo torej prav ravnati, da bomo prav storili?

V. Jelen:

ARETACIJA

Ob osmih zvečer se je pred hišo št. 12 v ... ovi ulici ustavil velik zaprt avto.

Mlad, širokopleč mož s črnim trdim klobukom in elegantnim plaščem je prožno skočil iz avta.

«Tu stanuje?»

Šofer je pokimal: «Da, v drugem nadstropju!»

Mož s trdim klobukom je hitro stekel po stopnicah. Pred vrati v drugem nadstropju se je ustavil in pozvonil. Nekaj časa je bilo v stanovanju tiho, potem pa je prišlo odpirat mlado dekle z belim predpasnikom.

«Ali je gospod Rjavec doma?» je vljudno vprašal mož s črnim klobukom.

«Je.»

Tujec se je nasmehnil.

«Recite mu, prosim, naj pride za trenutek v prednjo sobo.»

«Prosim, koga naj javim?» je vprašalo dekle.

Tujec je zamahnil z roko:

«Moje ime ni važno — podvizajte se, prosim!»

Dekle je izginilo v sobo. Kmalu se je pojavil v prednji sobi gospod Rjavec, simpatičen mož, lepo oblečen, takoj za njim pa njegova gospa.

«Gospod Rjavec?» ... je vprašal tujec s trdim črnim klobukom v roki.

Gospod Rjavec si je zapenjal suknjič:

«S kom mi je čast?»

Tujec je obrnil zaklopec suknje:

«Policijski uradnik Rogelj...», je rekel tiho. «Morate oprostiti, da vas motim,» je dodal s suho uradno vljudnostjo, «zaslišati vas moramo kot pričo na policijskem komisariatu — v zelo nujni zadevi.»

Gospod Rjavec je segel po suknji, ki je visela v prednji sobi:

«Kako dolgo utegne trajati zasliševanje?» je vprašal malo v zadregi ter si oblačil suknjo.

Policijski uradnik je samo zmignil z rameni:

«Tega ne morem reči, toda pred polnočjo najbrže zasliševanje ne bo končano.»

Gospod Rjavec se je obrnil k svoji ženi:

«Ne skrbi zame — torej — mirno pojdi spat in ne čakaj name, Hela!»

In odšel je z uradnikom iz hiše.

«Kaj se je prav za prav zgodilo, stari prijatelj?» je smehljalje se vprašal še na stopnicah.

Mož s črnim trdim klobukom se je premeteno smehljal:

«Nič se ne boj! Imenitno se boš z nami zabaval! Naša družba je že zbrana. Mirko in Igor že čakata pri 'Belem petelinu'. Oba sem 'aretiral' pred teboj...»

Bč.

Kakor kopel telo,

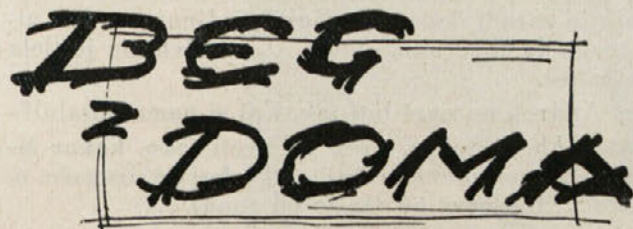
tako osveži in očisti zobna pasta Chlorodont usta in zobe.

Posebno po močnem kajenju, ali po delu v prašnem in suhem zraku imate občutek svežosti in čistoče, ki ga zapušča čiščenje ust z zobno pasto Chlorodont. Zahtevajte po svojem okusu peneči ali ne peneči se Chlorodont, obe kvaleteti sta enako dobri.

Domači proizvod.

Chlorodont

Miran Jarc:

Tisti večer, ko je Selma čakala Andreja Pavliča v predmestni kavarni, je snežilo kar v kosmih. Vsa zasopla je bila prišla, ker se je zaradi prepira z materjo zakasnila. Njega pa vendar še ni bilo. Prižgala si je cigareto in se zagledala skozi okno. Zunaj so hiteli ljudje, kakor da bežijo pred nečim v svoje domove. Ljudje in hiše so tonili v tej črno-beli tišini, ki je zakrila za njimi vsako sled s svojo snežno brezglasnostjo, spuščajočo se na ves vet. Če bi ure in ure tako zrla v enakomerni ples snežink, bi še sama utonila v prijetno omotico brezbriznosti, ki bi uspavala njene prenapete živce. Bila je zelo trudna. Spor z domom, z materjo ji je črpal moči. Kako naj bi zaupala materi, ki je iskala zanjo ženinov po svojem okusu, sinov iz ponemčenih meščanskih družin ali pa takih, ki si jim z oči in obleke bral, da bodo dosegli lepo kariero. Mladi ljudje kakor Andrej Pavlič pa so bili »gemeine Menschen«, ki spadajo samo za jetniško obzidje, pa čeprav le zato, ker se po svoji vesti ne morejo razumeti z družabnim redom. O, ko bi se mogla kar na mah iztrgati iz doma, pozabiti lažno preteklost in zaživeti po svoje, kakor da je ne veže več niti spomin na vseh dvajset let.

Okrenila se je od okna in se zazrla na kup revij pred seboj. Malomarno jih je prelistavala. Njega še ni bilo. Spomnila se je, kako lepo je bilo nekoč posediti z njim po kavarnah. Takrat je živela v nekem sanjskem svetu, ki je vanj prestavljena najbolj živa resničnost, če jo doživljaš iz časopisja ob žuborenju kavarne in ob spremljavi majhnega orkestra. Pariz, Berlin, Moskva, Rim, Praga, delavske stavke, brezposelnost, ženevske konference, oboroževanje, boljševiška nevarnost, sportne tekme, gledališče in kino, moda in gospodarstvo, družba in policijska kronika, inserati in osmrtnice — vsi kriki in hrupi sveta se zlivajo v nejasno valovanje predstav in dražijo domišljijo, hkrati pa hromijo občutljivost. In vse je daljni naprej, ki bi ga poslušal kar naprej in ne bi več vstal, tudi doma ne bi iskal, ampak bi samo gledal, kako beži svet mimo, tragedija za tragedijo, komedije, nesmisel vsega dogajanja v človeški družbi.

Zato je tako vzljubila kavarniško življenje. Bala se je misliti naprej, kajti čeprav je bila samostojna, vendar doslej še ni poizkusila živeti sama. V vsem je bila odvisna še od staršev. Njegove besede pa je uživala kakor opojilo, ki jo je uspavalo. Ure in ure ji je

pripovedoval. Razlagal ji je o postanku in vzrokih delavskega gibanja, statistike in diagrame o produkciji in konsumu, ocenjujoč sleherni pojav življenja z merili svoje doktrine.

Selma ga je kar občudovala. Ob njem se je čutila prosto vseh privzgojenih predsodkov in navad, ki se jim je morala pokoravati vse življenje doma in v družbi. Gledala je nanj kakor na vtelesenega junaka-nihilista iz ruskih romanov, sebe pa je boječe primerjala Razkolnikovljevi Sonji, Veri Fignerjevi, Mariji Baškirčevi... in v tej prijetni samoprevari je uživala to tiho ljubezen, kakor da je pred njo še sto let življenja.

Njega še ni bilo. Iz misli jo je vzdramil prizor pri sosednji mizi. Tujec, po vsem videzu trgovski potnik, je izpraševal kavarnarja zajetne postave s plešo, kje se v mestu dobe dekleta. Obetal mu je visoko napitnino. Kavarnar si je obliznil debelo spodnjo ustnico, se pogladil po nabreklih licih in se lokavo, vsevedno nasmehnil. Potem mu je nekaj pošepetaval, mu dopovedoval naslove ulic in hiš in mu napisal na listek nekaj vrstic. In tujec mu je zadovoljen prikimal, plačal in odšel.

Ta prizor jo je silno užalil. Preveč otipljiv je bil ta sirovi nasmeh. Še nikoli se ji ni zdel svet tako grd kakor v tem trenutku, zaradi tega neznatnega pripetljaja. Ozrla se je okrog sebe. Zazdela se ji je, da plava ta debeli smehlaj na obličjih vseh ljudi, na tolstih licih blagajničarke, priletne gospe, ki se ji je telo kar razlezalo, pristne madame iz kake beznice, okrog usten podčastnika, ki je klatil svojima tovarišema take, da sta se kar krohotala, na obrazu starega gospoda v obnošeni obleki, ki je neokusno slinil prste listajoč po revijah...

Pred dvema tednoma se je vrnil Andrej iz preiskovalnega zapora, kjer so ga držali skoraj mesec dni. Dokazati mu pa niso mogli, da je bil v zvezi s prevratnimi rovarji. Vedela je, da ne bo nikoli smel stopiti pred njeno mater, ki je imenovala take ljudi »gemeine Menschen«, »Strolche«, »Individuen«. Čutila je, da ga ne more več zapustiti. Takrat, ko je bil v ječi, si je domišljala, da trpi, kakor ni trpelo še nobeno dekle na svetu. Zmožna bi bila najsmelejšega dejanja, le da bi dokazala, da je vredna Andreja. Sto in sto prizorov si je izmišljala: odšla bosta na ulico, v kamnolome, med mostičarje, k vagonarjem, brezčutna za mraz in glad, saj ju bo grel notranji ogenj žrtvovanja in vere, ki gore prestavlja. Nepopisno lepa bosta, dvojica nove družbe, ki živi šele v drznih prividih mrzličnega posameznika.

V domišljiji ji je zrastel v nadčloveka, ki ga bodo obdajale množice vernikov. Oči mu bodo gorele v nadzemeljskem svitu, lasje mu bodo plapolali v vetru, ki bo vel preko tisočev lačnih in žejnih, ki ga poslušajo kakor preroka. Tako ga je hotela doživeti, da bi z

njim osramotila domišljavi, puhli svet, pred katerim je morala kloniti.

Iz zapora se je vrnil skoraj neizpremenjen, komaj da je za spoznanje shujšal. V prvem čustvenem navalu srečanja sta se pila s pogledi kar omamljena od veselja, niti govoriti nista utegnili, tako netelesno je bilo njuno razmerje. V tistih prebežnih trenutkih sta izgubila vso težo in začutila, da sta določena za skupaj.

Šele naslednje dni, ko je videla, da je neumnica zaman sanjalarila o njegovem zmagošnjem povratku in da gre življenje po svoje naprej, je opazila, kako je zlomljen, sam in beden. O ječi ji ni hotel govoriti. Skoraj sramežljivo ji je povedal samo, da ga je bil ovadil neki njegov tovariš iz gole zavisti...

Tisto noč ni mogla spati. Ugibala je sto stvari. Ali sem res zmožna iti z njim kamorkoli, kakor sem si obetala? Na ulico, v kamnolome, med mostiščarje, k vagonarjem, v mráz in glad, z vero, ki prestavlja gore? Z vero? Ležala pa je v mehki postelji, pokrita z drago odejo s čipkami. Na posteljni omari je stala stekleničica odlične kolinjske vode, škatlice z lepotili, na mizici dragocena kitajska vaza z albumom reprodukcij renesančnih slikarjev. Okno je bilo zaveseno s pajčevinasto tanko rožnato zaveso. Spalnica je bila vsa presvežena s čistim nočnim zrakom, prav rahlo pomešanim z umetno vonjavo... Ali naj zapusti to odišavljeno sobico zaradi veré v njegove ideje?

Iz premišljevanja se je nenadoma zdrnila. Še vedno ga ni. Ura je šla že na deveto. Kavarna se je polnila. Prihajali so predmestni ljudje: železničarji, šoferji, trgovski uslužbenci... samo ona je bila ženska med njimi. Čutila je njihove zvedave poglede. Zapeklo jo je, saj je bilo videti, kakor da je ena izmed onih s ceste.

Naposled je prišel. Bil je nenavadno bled in upalih lic. Samo v očeh mu je gorel ogenj. V trenutku, ko ga je zagledala, jo je minila vsa nestrpnost. In ko ji je stisnil roko in jo boječe vprašal: «Ali si huda, ko me tako dolgo ni bilo?» se mu je samo nasmehnila in obdržala njegovo roko v svoji. In ko jo je videl tako blizu sebe, ko je že mislil, da ga tako pozno sploh ne bo več čakala, je vedel, da ga ljubi. Ali kaj ji naj da v pozdrav, ko pa se je čutil tako praznega in zapuščenega, kakor da je v njem ugasnil ogenj, ki je še nedavno obema ozarjal bodočnost.

«Selma, Selma, prav ta večer, to uro, ko si mi tako blizu, o, saj ne več, koliko mi pomeni,» ji je šepetal, «sem bolj ubog ko kdajkoli prej. Dolgo si me čakala. Ali veš, da sem se obotavljal priti? In če bi ti mogel po kom sporočiti, da me ne bo, bi te obvestil. Toda, ali naj bi te pustil čakati? Pisati sem ti nameraval. Ali kako naj bi ti pismo poslal? Da bi te še bolj osramotil pri starših? Roka mu je kar gorela.

«Pa kaj ti je vendar, Andrej,» se je prestrašila, «saj ves goriš! Kje si bil? Kaj se ti je zgodilo? Čelo imaš potno. Saj si bolan! Ah, ko bi le vedela, te ne bi silila za ta sestanek, Bolan si, bolan. In vendar si prišel...»

«Selma, ne ustraši se: že tri dni nisem skoraj nič zaužil. Tako je z menoj.» In ko je od osuplosti kar odrevenela, je nadaljeval: «Veš, z menoj gre navzdol. Odkar sem se vrnil iz zapora, se mi zdi, da se več ne poznam. In če bi tebe ne bilo...» «Kaj, kaj? Govori, Andrej!» je velela hlastno. «In vendar si prišla! Selma, ti moja! Z menoj ni nič. Že sem mislil, da se ne bova več videla. Prav ob tebi sem se zavedel, da sem najbrezpomembnejši človek na svetu...»

«Pomiri se vendar, Andrej,» ga je tolažila, «vročičen si. Naročila bova kaj, potem boš govoril...»

«Dobro, naročiva!» Poklical je natakarka, da jima prinese jajčno omako in hrenovk. Potem ji je polglasno pravil: «Instrukcija je šla po vodi, ker se menda starši boje, da bi jim politični osumljenec skvaril gojenca. Založnik, ki sem mu bil predložil prevod, mi je zadnjič rokopis odklonil; in kako sem že čakal honorar, da bi plačal dolgove v menzi in drugod. Za stanarino sem davi prodal kup knjig in obleko. Ah, pustiva to! Le kaj mi je, da ti razkladam to mizerijo. Pa to bi še ne bilo najhujše. Ali v meni samem je vse pusto in prazno. Izgubil sem vero v tisto, kar me je dvigalo in zaradi česar sem ljubil življenje... Ne, ni ma smisla, da govorim o tem...» V očeh mu je tlela težka žalost.

«Ne, Andrej, ne smeš biti tak. Kaj si name pozabil?»

«Nate? Ah, ti Selma, vrag je živeti tako, kakor živim jaz. Saj ne moreš vedeti... S teboj je drugače, o, drugače... ti gledaš na vse to od zunaj...»

Te besede so jo zabolele.

«Misliš? Tako misliš? Kljub temu, da sedim tu pri tebi, kljub temu, da sem skoraj ušla z doma zaradi najinega sestanka, tako da ne vem, kako me bodo sprejeli...»

«Ali, za božjo voljo, Selma, kaj naj naju poslej še družijo...»

«Kaj?» je s suhim glasom vprašalo dekle, ki jo je preblisnil vročičen trepet.

«Krivičen si napram meni!»

«Selma!» je vzkliknil, a ni nadaljeval. Oba pa sta začutila, da sta zamolčala najglobljo resnico iz sebe.

Nič več ni bila ponosna dama, kakršna je pred dvema urama stopila v ta prostor. Nič več ni izsevala hladnost in odločnost, ki ji je dajala videz nedotakljivosti in velike samozvesti. Bila je zdaj samo dekle, žalostna in trepetajoča za bodočnost, dekle, ki jih srečaš na tisoče v življenju po takih predmestnih kavarnah, gostilnah in pivnicah, kjer se skrivaj sestajajo s svojimi fanti s pekočo ljubeznijo v srcu, s strahom v očeh....

Molčala sta.

In med tem ko je on čakal njenega odgovora kakor sode, je ona mislila na nekaj čisto drugega. Ona, ki je bila po materi potomka starega plemiškega rodu, iz katerega so izhajali avstrijski častniki, bančni karieri, salonski družabniki, po očetu pa iz rodu čvarjev reda in zakonov, ona, ki je skoraj vse življenje bila samo diletantka in radovedna gledalka na varnem, se zdaj sploh ni izpraševala, v čem je neki smisel njenega življenja, tudi ne, kje je njen pravi dom. Kakor je bila drugače ostromiselna in nezaupljiva, občutljiva in bolešno ranljiva, pa jo je zdaj zapustila vsa razumska razsodnost in jo navdajalo eno samo čustvo neskončnega sočutja do tega človeka. In temu čustvu se je predala z vsem žarom svoje mladosti. Resničnost, s katero je ta človek stopil pred njo, jo je premagala. Razodel se ji je v vsej svoji bedi in nemoči, nič ji ni obetal, ničesar zahteval, samo nemo jo je prosil, naj ga zapusti. To popolno razodetje nemoči je učinkovalo nanjo kakor — moč.

Nenadoma se je ozrla vanj. Imela je orošene oči.

Tedaj je poklical natakarka in zahteval račun. Posebno ganotje jo je prevzelo, ko je videla, kako je položil na mizo zadnje dinarje.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Borba za
vsakdanji kruh

Ameriška enodejanka ●

Kraj dejanja: bar.

Osebe: gospod A,
gospod B,
gospod C,
barski natak.

Ko se dviga zavesa, stojita gospod A
in gospod B na enem, gospod C na dru-
gem koncu bara, natak med njimi.

Gospod A (gospodu B): Lep dan, kaj-
ne?

Gospod B (gospodu A): Meni isto,
prosim.

Gospod A: Povejte mi, odkod prav za
prav prihajate.

Gospod B: Iz Chicaga.

Gospod A: Strela, to je svet majhen!
Od tam sem tudi jaz. V kateri ulici sta-
nujete?

Gospod B: V Schlossendriple Streetu.

Gospod A: Res? Tam tudi jaz stanu-
jem. Številka?

Gospod B: 581!

Gospod A: 581? Preketo, tam stanu-
jem tudi jaz! Za Boga, kako se pišete?

Gospod B: Mc Gillicudy.

Gospod A: Mc Gillicudy? To je pa
res neumno, tako se pišem tudi jaz. In
vaše krstno ime?

Gospod B: Oskar, Oskar P. Mc Gil-
licudy.

Gospod A: Rekord! Čisto moje ime!

Gospod C (ki je poslušal, nekoliko
zbegan, natak): Za vruga, kaj naj
vse to pomeni?

Natak (se ozre na gospoda A in B
ter zmigne z rameni): Oče in sin. Že
dva dni popivata tukaj.

POT K FARI

I.

Bili so večeri topli in vlažni, februarški. In bil je študent Tone Pepelko, ki si je vso dolgo zimo neizmerno želel pomladi. Iz šole so ga bili poslali domov, dušila ga je jetika. Naj se le doma varuje, so mu rekli, in naj študira po svoje, pa bo napravil izpit, se dobro pozdravil in se mu bo lepo odprla pot h kruhu. Čez dan je poлегal na postelji v kotu blizu peči ali pa presedel dolge ure pri knjigah, učenih in neučenih, pri suhi matematiki in pri lirčnih pesmih. O, ta tihi dom njegov in njegove matere! Mati Jera je bila perica in postrežnica, vstajala je v petek in svetek pred svitom, vračala se je kdaj pozno popoldne, včasih šele, ko je že legel mrak. Stanovanje pa je oskrbovala stara mati, ki se je bližala že devetdesetim in je štel sosedno mračno kamrico za svojo. Vse dolge zimske noči je pokašljevala, molila in sama sebi govorila, šele proti jutru je zadremala. In ko je že davno sijal beli dan, solnčen ali mračen, je pridrsala v raztrganih copatah čez prag kamrice, da pogreje Tonetu zajtrk in potem v počasnih lahnih zamahih pomete sobo in kamro.

Dokler je na sosednih strehah in po obzidju grajskega vrta onkraj ceste ležal debel sneg, je bilo v sobi svetlo in prijetno. Lani pobeljene stene so bile čiste, neomadeževane, in so s svojo belino napravljale sobo prostornejšo, kakor je bila v resnici. Vsem bordinim, starim stvarim v sobi so dajale lepši videz, delale so prebivalca mirnega in spokojnega v toplem zavetju. A ko je meseca februarja začel jug pobirati sneg, kakor da ga požrešno pojedla neznana moč, ko je iz žlebov klockotaje lilo na blatna tla in so se s truščem rušile s streh cele plasti snega, tedaj je bilo študentu Tonetu Pepelku mračneje v sobi, tesneje pri srcu. Noči brez spanja so ga izpijale, večkrat ga je obhajala neprijetna vročina. Kadar ga je po takih nočeh proti jutru posilil spanec, je bolnik v sanjah zablodil nad prepade, v goščavje, v družbo samih neprijetnih ljudi, zadirčnih in grobih. Ko se je prebujal, ga je dušilo v grlu, da je komaj lovil sapo, hladen pot mu je ležal na čelu.

«Ti, študent, boš pa spet za ves dan obležal, kaj?» se je ob palici ljubeznivo približala starka, v tresoči se desnici nesoča skodelo pogrete žitne kave.

«Bom, babica, kar pospravite, pod odejo se skrijem ta čas. Tako sem upehan, kakor da je voz šel čez mene.»

«Le lezi, le počij se, samo zvečer mi potem ne sili iz hiše! Taka narobečnost: čez dan poležkaš, zvečer se pa posiliš in moraš na svojo pot.»

«Moram, seveda moram, babica. Malo je treba na zrak, da se razhodim in se pljuča nadihajo.»

«Pojdi, pojdi! Devetdeset jih bom, še sto jih morda ućakam, pa me ne spraviš drugam kakor k maši.»

«Vsak po svoje. Tudi jaz grem vsak večer proti fari, babica.»

«Pa ne zavoljo cerkve in molitve, saj vem... Na, pij!»

Počasi, počasi je mineval dan. Stenska ura onkraj peči, ki so na njej bile rože naslikane in velike rimske številke, se je sprožila in je bila počasi, starinsko, medtem pa sta se obe črni uteži pomikali vsaka svojo pot. Ena kvišku, druga k tlom.

II.

V mraku je stopil Tone Pepelko iz hiše. Postal je na kamenitem pragu, si ozko privihnil ovratnik črne, ogoljene zimske suknje, ki jo je bil pred letom dobil od advokata.

Hiše na glavnem trgu so se stiskale druga ob drugi kakor kokoške v mraku. Po gostilnah in trgovinah so se zasvetile luči in medlo in plaho se je zdaj pa zdaj zableščalo tudi kakšno drugo okno, kakor da trepeče v sobi skromna svečka. V stransko ulico je zavil voznik, ki je s prestradanim kljusetom in majhnim vozičkom ves dan vozil premog iz rova ali steljo iz gošće. Zatulila je sirena, iz tovarne so se usuli roji delavcev in delavk. Le pet, deset minut se je razgubljala utrujena in lačna, vendar vedno vedra množica. Le redkokatera roka je pritisnila na kljuko oštarijskih vrat, a če so se odprla, je z dimom butil na trg tudi glas pijančka, ki se je zasedel po dopoldanskem oprasku na sodniji. S stolpiča nad občinsko hišo so tožno doneli udarci ure, pod mostom v globoki strugi je mimo tovarne enakomerno šumela ozko vklejnjena reka.

Tine Pepelko je hitel iz trga proti fari. Hotel je samote onkraj poslednjih hiš, kjer so se zredčile tudi slabo brleče žarnice ob cesti. Komaj rahlo se je iz teme svetlikala belina farne cerkve in župnišča na gričku. Zdaj pa zdaj je študent stopil v rjavo brozgo, ki se je počejala po dolgem in počez in se vsilila v vsak čevlji, ki ni imel celih podplatov... Študenta Toneta Pepelka je ogrevala ena sama misel, misel na njo, ki jo je tako srčno rad, a tako redkokrat srečal na teh svojih večernih izprehodih proti fari.

Nocoj je prišla. Sama. Bližala se je od fare, počasi stopajoča, v črn plašč zavita.

«Dober večer, Stana! Že pred mano tu?»

«Zdrav, Tone! Hitela sem... Ves dan sem tako nepokojna, nemirna, da, kar razdražena. A prav za prav bi morala biti vesela. Pomisli, Tone, službo sem dobila.»

«Službo? Redek dogodek. Kakor dobiček v loteriji.»

«Pa ne bo sile. Samo dopoldne nekaj ur pisanja pri advokatu, — prava sreća, da sem se v Ljubljani naučila strojepisja. Pa bo službi primerna seveda tudi plaća, kaj čemo! Veselejša je mati, ki se je vse zadnje dni botala z advokatom in mu je zdaj prodala še Valvazorja in Brockhausa, poslednje težje ostanke iz oćetove knjižnice. Za par tisoćakov... Presneto trda nama je predla. Tebi lahko povem, pa saj tudi sam dobro veš.»

Res je, Tone ve vse to. S Stano sta skupaj hodila v šolo. Bila je silo srćkano dekletce, ljubljena edinka trškega zdravnika. Tudi igrala sta se skupaj, kadar je Tonetova mati vzela dohtarjevo perilo v žehto. Perila je bilo vselej obilo in zaslućek je bil dober, hrana res gosposka, da sta se za dolge dneve nakrmila mati in sin, še domov sta nesla babici za pokušnjo. Dobri doktor Primož je bil prvi voljan odrajtati vsak mesec kakšen goldinar, ko ga je nezakonska mati Jera prosila pomoći, da bi dala sina Toneta v mestne šole. Leto pozneje je šla v Ljubljano tudi Stana. Redko, zelo redko, samo ob počitnicah sta se poslej srećavala študent in študentka. Življenje je potem hotelo tako, da so Toneta poslali iz sedme šole domov zaradi bolezni. Stani pa je tisto leto umrl oće. Moć, ki je bil na zunaj ves hrapav in trd, kakor hrastova skorja, je bil v resnici dobrotnega srca, ki je vse razdal, da sta vdova in hćerka takoj po njegovem pogrebu zabredli v trdo

siročino. In prav nič drugače ni šlo, kakor da je Stana dala ljubljanski Mladiki slovo in z božičem ostala doma. Izpraznile so se skrinje, kjer je bil pokojni doktor v dolgih letih nabral mnogo starin in redkosti. Šle so oljnate slike iz obednice. Kakor februarški sneg je zdaj kopnela še velika knjižnica. Vse inštrumente in zdravniško drobnjav pa je prevzel novi, mladi zdravnik doktor Pavletič.

«Vidiš, Tone, tako se je doslej dalo za silo živeti. Ali kam bo vodilo, ko se izprazni zaloga do kraja! Zares, kar skrajni čas je bil, da sem dobila službo. Razumem, zakaj je mama tako vesela. Sirota, ki je bila zmerom le gospodinja in očeta vredna, ne bi rada na stara leta občutila nehvaležnosti premnogih, ki jim je storila dobro. Poznam našo trško družbo; kako bi nama privoščili trpljenja in ponižanja. Naše trške gospode so venomer polna usta: 'Pokojni dohtar že, že, saj je bil dober in za vsako narodno reč, toda od same dobrote nikomur nič ne ostane'... Ali bi jih, jezike!»

Tako sta se na svojih srečanjih ob zimskih večerih izpovedovala dva mlada človeka. Tovariško, prijateljsko sta si zaupala svoje težave. Ne, če si je Tone iskreno potrkal na srce, si je moral skesan priznati, da je Stana odkritosrčnejša, da mu s čudovito otroško preprostostjo in globoko zaupljivostjo, ki ji je tako samo ob sebi umevna, pripoveduje mnoge malenkosti svojega življenja, prizadetega po očetovi smrti. In nezmagljiva je v svoji zdravi vedrosti. Še vsaka omemba o materinih zadregah diši po rahlem humorju. A on? Kaj naj pa še pripoveduje o svojem poležkanju, o pokajljujoči stari materi, o trdem zaslužku svoje matere perice, ali še celo o svojih rahlih, pa nevarnih bolečinah v prsih! Ne, marsičesa ne more povedati, ne more se izdati. Mnogokrat umolkne sredi pogovora in se zamisli, kakor da se je nečesa ustrašil. Takrat tudi Stana za trenutek preneha z besedo, njene svetle oči se v temi zagledajo v spremljevalca, — te oči, prodirne, a neskončno dobre. Vselej se bedni študent zdržne in se peha dalje, da naglo prikritje zadrego. In vselej, ko se je prav preboril preko mnogih skritih misli, ki venomer silijo na dan in hočejo, da bi jih izpovedal, vselej, ko se mu zdi, da bo zdaj zdaj sredi nežnih besed ujel Stanino toplo desnico, je izprehoda konec. V zvoniku se oglašča ura, udarci kladiva ob bron brnijo zateglo v temo, prostrano kakor morje.

«Moram domov, Tone, veš, mama je sama pa se vsake miške ustraši. In poslej bom rano vstajala. Služba je služba!»

«Saj, saj!» pritrdi študent njenemu finemu posmehu. «In popoldne se boš komaj odpočila, ob prvem pa v hranilnico nosila!»

«I, kako pa, saj je čas, da začnem misliti na doto, ali ne?»

In že je Tone spet v zadregi. Vsaka misel, že vsaka rahla omemba, ki se dotakne njegovih najskrivnejših želja, ga zadene z ostrino tanke osti.

«Do vrta me spremiš, ne?»

«Do vrta? Seveda. Do vrat, če hočeš, in še dalje!»

«Hvala!»

Gresta. Vedno svetleje je na cesti, luči s trga se izgubljajo nad hišami v nizko, rosno meglo. Sredi ograjenega vrta, med smrečjem in v varnem zavetju visokega starega hrasta stoji hiša, ki je bila nekoč starinska domačija, pa jo je rajni doktor prezidaval in preurejal na vseh koncih, kakor da je pač hotel dati zidarjem in tesarjem vsako leto nekaj priložnostnega zaslužka. Mračna je, samo spodaj v kuhinji se svetlika drobna luč, tam menda gospa vdova prebira

kakšen nov roman iz ljubljanske knjižnice, odkoder sleherni mesec prejema novo duševno pašo.

«Še zmerom kar sami prebivata v hiši?» vpraša Tone.

«Kar sami. Hišnica prihaja samo spat in je ves dan ne vidim, ker gre za zaslužkom. Saj sem svetovala mami, da bi oddala zgornji dve sobi. Ali pa da se midve gori preseliva in bi pritličje oddali v najem. Toda noče. Toliko je pa že ponosna, saprament, da se ne bo uklonila novemu doktorju, ki se je silil v hišo, kujon, ker ve, da so ljudje najbolj semkaj navajeni.»

«V vašo hišo da je hotel?» Ta je pa podjeten.»

«O, podjeten. Še ni čisto najel stanovanja drugod. Zmerom vprašuje, ali se bo s prvim lahko vselil. Pa z Bogom, Tone!»

«Lahko noč, Stana! Ali prideš jutri zvečer?»

«Ne morem obljubiti, saj se še na vreme ne moreva zanesti, kaj še na drugo.»

In je izginila, v črn plašč odeta, kakor žalostna princesa. Tone je še postal ob plotu, večkrat so ga videli tako slonečega in strmečega v tisto drobno lučko, ki je svetila v hiši na samem. Ko je ugasnila, je sklonjen počasi odšel domov.

III.

Tako so minevali dnevi, tako utešni so bili Tonetu Pepelku vlažni in mlačni večeri. Toda konec je prišel tako nenadejano, kakor je le prerado zapisano mladim ljudem, ki se jih je lotila bolezen. Februar je že minil, dnevi so bili daljši, večeri svetlejši, bližal se je veliki teden. Na sam veliki četrtek, ko je Tone ves pohlepen čakal, da se odpravi pri belem dnevu k fari, je obnemogel ostal v postelji. Zjutraj je čutil vročino in ko se je z naporom vzel na komolce, je iznova omahnil. Naposled je obležal kakor pribit na križ. Mati je prihitela domov in mu stregla, mu kuhala čaj, mu božala belo čelo in goste črne lase. Na smrt bolni študent se je oziral vanjo s široko razprtimi očmi, ki so se blestele v čudnem, otožnem sijaju, hlepečem po ljubezni in življenju.

«Gospodično Stano sem srečala, veš, in ji povedala, da moraš ležati. Je rekla, da pride popoldne pogledat.»

«O, hvala, mati!»

Res je Stana popoldne prišla, toda ne sama. Mladi zdravnik doktor Pavletič je bil z njo.

«Kako je, Tone? Bo kmalu bolje, kajne? Poglej, doktorja sem ti pripeljala. Ves trg govori, da te je napadlo in da moraš ležati. Pa se je prijazni doktor sam napotil k tebi.»

«Prekletu čudno, dragi tovariš,» se zdajci oglasi s svojim odločnim, prepričevalnim glasom mladi doktor. «Prekletu čudno, nepojmljivo, da se doslej niste zglašili pri meni. Saj ste vendar študent, potrebni zdravniške skrbi in nadzorstva, pa bi prijateljsko opravila! Tako moram šele od zbadljive družbe v oštariji zvedeti, da se ne zmenim za vas.»

Zdravnik je v tem prisedel k postelji, kar sam si je vzel stol od mize, drugega je ponudil Stani: «Gospodična, vi pa le nekoliko dalje stran, previdnost vam ne bo škodovala!» V tem je ujel študentovo suho desnico, ki je ležala kakor otrpla na odeji. In pod pazduho mu je vsilil toplomer. V sobi je bilo naenkrat vse tiho, da se je čulo le počasno tiktakanje stare ure. V bolnem študentu je vrelo, tih srd proti doktorju ga je napadel. A njegove oči so se srečale z dekletovimi in nasmehnila sta se drug drugemu.

«No, da, je pač tako, kakor je,» je salomonsko modro povedal mladi doktor. «Novih zdravil vam prinesem.»

Ivo Koželj:

V dimu in čacu.

Fotoklub Ljubljana.

«Hvala, gospod doktor, preveč se žrtvujete», se je neprijazno zahvaljeval bolni študent in se mučil s kašljem.

«Oh, le skrbite zanj! Do mature ga spravite, pa bo!» je vedro prigovarjala Stana.

«No, bomo videli! Danes le mir, popoln mir. Vam, gospodična, pa nikakor ne morem svetovati, da bi se še dalje tu mudili.»

Niti doktor niti Stana nista segla bolniku v roko. Neizmerno ga je to bolelo. Komaj sta bila onkraj vrat in so na cesti odmevale od grajskega zidu njune stopinje in vesele besede, se je bolnik stisnil pod odejo in so mu ustne vztrepetale v bridki žalosti in srdi.

Popoldne se je doktor vrnil. Prinesel je zdravila in iznova pregledoval bolnika. Študent je suho in trpko odgovarjal na vprašanja. Naposled se je izluščilo iz njega, kar je hotel vedeti.

«Dovolite, gospod doktor, ali gospodične Stane ne bo več sem?»

«Ne vem, menda ne. Veste, previdnosti je treba. Saj ste inteligent, ki vam prisojam tudi pogum, da boste to priznali.»

Študentu so se zablestele oči, vzplamenel je v novem srdi:

«Vi ste ji zabranili, a ona bi prišla! Gospod doktor, potem pa sploh ne maram, da me kdo obiskuje.»

«No, no, no, le mir, le mir, mladi gospod!»

«Ne maram pomoči, živel in zdravil sem se doslej sam, pa se bom še poslej po volji božji!...»

Obrnil se je v steno in iznova so mu zadrgetale ustne, blede kakor olupljena, vela oranža... Doktor je pospravil svoje in tiho zaprl vrata za seboj.

Drugo jutro, na sam veliki petek, je študent Tone Pepelko ugasnil kakor sveča. Siv in otožen je bil skrivnostni dan velikega tedna, obupno tih. Noben zvon ni zapel posmrtni pesmi mlademu mrliču. Le od ust do ust je šla po trgu žalostna novica. Ljudje so prihajali kropit, naglo so se vrstili, ženice so posta-

Janko Ravnik:

Portret.

Fotoklub Ljubljana.

jale v veži, sklepale roke in sočustvovala z materjo, pa hudo obsojale štacunarja bogataša, ki je imel prav ta dan čez glavo dela in so ga v štacuni čuli gobezdati: «Kaj se pa taka revščina sili v šole, da strada in potem prihaja domov umirat!»

Prišla je popoldne tudi Stana. Ne sama. Z mladim zdravnikom. Pokropila je bledega mrliča, sklonila glavo in z belim robčkom obrisala dve solzi, ki sta ji počasi polzeli po zdravih, lepih licih.

«Škoda, zares», je rekla potem v veži. «Dober tovariš je bil, pogovorila sem se z njim in mu lahko zapupala kakor bratu.»

«Tu ni bilo pomoči, amen!» je odrezal doktor.

Mladega študenta so pokopali na veliko nedeljo popoldne. Veliko je bilo ljudi, vsa fara je govorila o njem. Kakor da hočejo poravnati svoj dolg, so se mogočno razmajali zvonovi, ko je študent Tone nastopil svojo zadnjo pot k fari. Toda to ni bila posmrtnica,

bila je prešerno doneča pesem vstajenja, življenja, pomladi...

Obrnil se je mesec in tržani se niso prav nič čudili, ko se je mladi doktor preselil v hišo zdravnikove vdove. «Tako je prav», so rekli, «tja smo navajeni. Še Stano naj vzame, pa bo vse v redu!» In jim ni bilo treba dolgo čakati. Komaj je minilo leto žalovanja za pokojnim zdravnikom, so z lece padli oklici, da se bosta poročila Stana in mladi doktor Pavletič.

Življenje je teklo enolično dalje. Le ena duša je bivala v trgu, ki se ni menila za novice in male trške senzacije. Bila je zgarana perica Jera, ki je ob večerih, trudna po vrnitvi z dela, prebirala študentove knjige, ki jih ni razumela. Vselej se je potem zasolžila ob zvezku drobnih pesmi, ki jih je pokojni sin zložil o mladi ljubezni in o svetlih bodočih dneh. V kamrici je pokašljevala siva starka, zgrbljena na postelji in vzdihujoča v molitvi.

IVAN VUK:

RAČUNSKA NALOGA ●●●●●

(Napisano po srbski pravljici.)

Nekoč je živel lev s svojim sinkom brezskrbno, veselo življenje. Vsega sta imela dovolj in nič jima ni bilo treba misliti, kako bo jutri, in nobenih zvijač se jima ni bilo treba učiti, kakor ljudem, da imajo vsega na pretek.

Ali kakor teko dnevi, meseci in leta in se vse, kar je bilo, vedno nekako drugače obnavlja, je tudi lev zapazil, da se stara in da postaja njegov sin, drugače vedno poskočen, razposajen in nežen, zmerom resnejši.

In to ga je jelo vznemirjati.

«Čudno, kako se svet suče», je govoril sam s seboj. «Nič se ne moreš zadnje čase zanesti, da bo ostalo, kakor je bilo. Treba bo pogledati, kako bo s sinkom, kadar jaz onemorem.»

In razmišljal je. Dolgo je razmišljal.

«Kamorkoli se ozrem», je godrnjal sam pri sebi in vedno večja skrb se mu je vsedala v srce. «povsod vidim izpremembe. Še ljudje so postali drugačni, bolj predrzni. Silijo vedno nekam naprej, da že ni več moj dom, džungla, varen pred njimi. V ljudeh se je nakopičil cel kup učenosti in zvijač. Ne pomaga nič več tisto levje rjojenje in mesarjenje, ker prihajajo vedno novi. Nič drugega ne kaže, kakor prilagoditi se in vzgrizniti v to smrdljivo meso.»

Ko je tako razmišljal in se s samim seboj posvetoval, je rekel:

«Koristno bo in dobro, če se moj sin seznani z umetnostjo človeka. Da sprejme nauk ljudi. Jaz sem že prestar, meni ni več potreben. Bom že še živel brez te umetnosti. Ai mladina, moj sin, se bo moral naučiti modrosti in zvijač ljudi, če bo hotel kolikor toliko levu primerno živeti. Samo kje dobiti tukaj v džungli primerne učitelja?»

Ali kadar se porodita želja in sklep, da je treba nekaj narediti, se dobi tudi prilika, ki ta sklep podpre. In tiste dni je v bližini džungle gostoval potujoč cirkus. Krotilec levov je bil v tem cirkusu dobro znani in je tudi oča lev zvedel zanj.

«Če je tisti človek res krotilec levov, kakor pravijo, in še dober krotilec, bo kakor nalašč dober učitelj mojemu sinu.»

In lev je poskrbel, da je dobil tistega krotilca. Pri neki priliki, ko je krotilec ogledoval džunglo, ga je povabil k sebi.

«Ti boš učitelj mojemu sinu», mu je rekel, ko ga je vzel k sebi. «Učil ga boš človeške modrosti in človeških zvijač, zakaj vidim, da postaja življenje težavno. In brez modrosti in zvijač se bo, če pojde tako dalje, težko živelo. Ni treba vseh modrosti in zvijač vtepati mojemu sinu v glavo, ali pisati in računati pa mora znati. Si razumel?»

«Razumel», je odgovoril krotilec in mrzlo mu je bilo po žilah.

Mladi lev se je težko učil. Dasi se je trudil, da bi razumel svojega učitelja, je vendar, če je le mogel, skočil v džunglo in se tam prešerno podil okrog, k učenju pa ga je moral vedno priganjati. Pri pisanju je zmerom delal napake. Nikakor ni mogel, da bi napisal pravilno «lev». Pisal je vedno «lef». Z računi je šlo bolje.

Prišel je čas izkušnje.

Stari lev, oča, je povabil na ta praznik veliko svojih prijateljev in znancev. Mladi lev je s svojim učiteljem sedel pod palmo, nasproti očetu levu in gostom. Učitelju je bilo tesno v prsih. Imel je tremo namesto svojega učenca.

«Ne pozabi», je šepetal učencu, «da se ri a izgovarja «Ra».

«Ra-rrra», je zarjovel mladi lev. «Znam dobro: R-r-r-a.»

Pokazalo se je, da se je mladi lev res nekaj naučil. Ni bilo sicer najbolje, ali celo v človeških šolah se za takšno znanje dobi vsaj trojka.

Prišla je računica na vrsto.

«Naročam ti,» je rekel oča lev učitelju, «da daš mojemu sinu takšno vprašanje, ki bo dostojno leva. Tako nekaj iz lova, na primer, koliko zveri je ujel... Ali, recimo, koliko ljudi je razčtetveril... Če mu ne daš takšne naloge, ki bi bila dostojna leva, posebno pa še nedostojna mojega sina, te bom pojedel.»

Ves čas učenja je učitelj-krotilec s svojim učencem računal z orehi in mandeljni. In to zato, da bi vzgojil leva za mirnega in ne krvoločnega državljana v džungli. Zato mu ni nikdar dajal vprašanj in nalog o lovu, o ropu itd., temveč je vedno računal z orehi in mandeljni. Zdaj pa naenkrat taka zahteva. Zamislil se je.

«Kaj naj storim?» je govoril sam pri sebi. Levi hočejo imeti račune o svojih ropih. Kakšna vzgoja in pouk pa je to?»

Sklenil je, da bo tudi tukaj poizkusil dobiti pravo pot. In dal je mlademu levu vprašanje, ki je bilo njega dostojno:

«V eni noči si zaplenil v lovu dva voza divjačine. Ako ta plen zdaj razdelimo na dva enaka dela, in sicer en del zate, drugega pa za ostale udeležence lova, ki so ti pomagali, koliko boš dobil ti?»

Lev je zazijal in zarjovel:

«Vse.»

Kralj puščave v pregnanstvu.

«Kako vse?» se je začudil učitelj-krotitelj. «Ni mogoče. To ni prav.»

Ali v tistem trenutku so zarjaveli vsi levi, ki so bili gosti pri tej izkušnji:

«Zakaj ni prav? Ali je sploh kaj drugega mogoče? To že ni pravilen račun, kakor ti učiš. Pokazati ti hočemo, kako je prav!»

In ostri zobje, ki so jih kazali rjoveči levi, so učitelja tako preplašili, da je jadrno splezal na palmo. Držeč se za veje, je govoril:

«To, da levi ne razumejo te moje naloge, razumem. Niso hodili v šolo. Ničesar se niso učili. In zato ne morejo razumeti. Ali da moj učenec, ki je do zdaj tako lepo in pošteno reševal naloge z orehi in mandeljni, ni mogel in ni znal rešiti dane naloge, ki bi bila tudi za leva ugodna — tega res ne morem razumeti.»

Levi se pa niso dali prepričati.

«Kriv nauk učiš, ki ga tudi med ljudmi ni lahko dobiti. Kaj si bil zato učitelj sinu našega prijatelja, da bi zanesel greh, ki je domač pri ljudeh, tudi med nas? Pokazali ti bomo.»

Krotilec-učitelj se je zamislil.

«Kar je v krvi,» je rekel sam pri sebi, «ne urediš in ne ukrotiš izlepa, če še tako dokazuješ in učiš, kaj je prav. Saj tudi pri nas ljudeh ni drugače.»

Krotilec-učitelj bi bil še dolgo sedel na palmi, kajti levi so postavili stražo, ki ga je čuvala, da ni prišla mimo karavana. Ta je vzela učitelja-krotitelja s seboj. Ko so pred njo levi zbežali v džunglo, je krotilec-učitelj pomislil:

«Da, samo sila je nauk, ki ukloni stare navade in naloge pravilno rešuje. Sila je, ki odpodi silo.»

Selwyn Jepson:

KULTURA „B“

arsikdo se je čudil, zakaj se je ustrelil Markus Skeffington. Tole se je zgodilo in se začelo s podgano.

Podgana je vztrepetala in poginila. Skeffington si je pogladil brado in strmел vanjo. Iznova se je prepričal, da ima prav. Toda tudi on, ki je bil navajen, da se ni nikoli motil, je bil presenečen. Kultura B ima v sebi več, kakor bi se na hitri pogled utegnilo zdeti. Vzel je dve epruveti s tojala ter ju držal blizu ostre električne luči. Po barvi, gostoti in zunanosti se kultura B ni razlikovala od A; obe sta bili nevarni legarjevi kulturi. Toda podgana je poginila natanko enajst minut potem, ko ji je bil vcepil kapljico kulture B, in nobenega znaka ni bilo, da je podgana poginila za legarjem. Razen tega niti najstrupenejši znani tifoid ne usmrti čez nekaj ur ali dni. Na podobni poizkus s kulturo A podgana sploh ni reagirala.

Postavil je epruveto nazaj ter se obrnil k vratom laboratorija. Iz sprejemne sobe na koncu hodnika je začul glas Annabele in nato Carterjev odgovor.

Torej je Carter spet prišel? Cinično je zmignil z rameni: Annabela se gotovo ni mogla pritoževati, da je osamljena! Vrnil se je k svojemu delu. Zavaroval se je z vsem, da bi se ne okužil, ter začel podgano oprezno ogledovati. Ničesar ni našel, kar bi kazalo na vzrok smrti. Nato se je bavil s popisom kulture B. Ni se od kulture A razlikovala v nobeni podrobnosti razvoja in smrti, in Skeffington je začel premišljati, ali se ni slučajno spotaknil ob novo bolezen, ki bi ga utegnila nekega dne napraviti slavnega. Če je njegov izum pravi, bo mogoče odkriti antiserum prej, kakor bolezen v resnici izbruhne. To bi bilo nekaj za njegovo kariero!

Vrgel je podgano v majhen električni sežigalnik in se, gredoč proti sprejemni sobi, izpreminjal iz znanstvenika v Annabelinega soproga, ki jo je odvedel od njenega mirnega očeta, se z njo oženil ter jo imel za tolažnico in razvedrilo v prostih trenutkih — ki pa jih je bilo kaj malo.

Tako je to videla okolica in tako je morda to razumela Annabela, Skeffington pa, prav tako velik sebičnež kakor znanstvenik, je domneval, da je izkazal Annabeli precejšnjo čast, ko se je z njo oženil. In to je bil vzrok, da ga je ta zadeva s Carterjem zmeraj bolj vznemirjala.

Ustavil se je nekoliko pred zaprtimi vrati in bil je slabe volje.

«Ljubosumnost,» je zatrjeval sam sebi, «ljubosumnost je zadnje pribežališče slabičev, in jaz vendar nisem ljubosumen. Ampak Annabeli povem, da ga ne sme več videti.»

Odprl je vrata. Tako jasno se mu je zdelo, da je neko gibanje hipoma prenehalo, da je brž pogledal na Annabelo, ki je stala pri oknu, obrnjena s hrbtom v sobo, in potem na Carterja, ki je sedel pri peči. Ne, večje razdalje med njima ni moglo biti, toda on si je mislil, da je bilo to samo zato, ker sta ga slišala, kako prihaja po hodniku.

Res je Annabela stopila k oknu samo trenutek pred njegovim prihodom in je zdaj skrivala obraz, da bi ne videl njenega izraza.

Slednjič je izpregovoril. Na ustnice so mu silile besede obtožbe: «Bila si v njegovem naročju!» Toda premagal se je in rekel samo: «Halo, Carter.»

Annabela se je obrnila in stopila k svojemu možu: «Imel si opravilo, Marko, nisem te hotela motiti pri delu. Vem, da tega ne maraš.»

Kako resnično! Toda Carter v bližini hiše, to je bila vedno motnja!

Ko ju je opazoval, je hitro videl, da je pustil stvar predaleč. Dolžil je Annabelo; nenavadna barva njenih lic mu je zabadala želo ljubosumnosti v srce. Carter je pripovedoval neko prigodo z Jave, odkoder se je bil nedavno vrnil, in oči žene so bile uprte v ogenj.

Toda Skeffington je dolžil Carterja še za veliko več. Carter je zlorabil njegovo gostoljubnost in žalil njegovo zaupanje. Carter, komaj tridesetletnik, se je zaljubil v Annabelo, ki je bila romantična ženska, ženska, ki jo je nedavno izučilo, da je nekaj dolgočasje tudi v najbolj srečnem zakonu.

Da, lahko je z razumom in zadoščenjem dolžil Carterja.

Preizkušal ga je z na pol priprtimi očmi mirno, kakor dela anatomsko analizo.

Ta mož je bil v bistvu brezkoristen, se je odločil sam pri sebi. Čajeve plantaže niso bile njegovo deto, podedoval jih je po svojem očetu. Res sicer, da se mudi vsako leto po devet mesecev na Javi in upravlja plantaže, toda ali je to kaj naporega? Njegovi dohodki niso bili v nobenem razmerju z njegovim delom... nepotreben član družbe.

Skeffingtona se je polasčala skrita besnost. Sedel je napeto v naslanjaču ter izkušal zbrati svoje misli.

Čeprav je čisto jasno videl, kaj se bo zgodilo, če ne bo Carter o pravem času odstranjen, ni dal na sebi spoznati ničesar, kar bi izdajalo njegovo duševno stanje. Ni mogel in znal udariti z nogo ob tla in zahtevati, naj ta mladi mož izgine iz njegove hiše in se nič več ne prikaže.

Mirno si je prižgal cigareto in molčal.

Malo pozneje, ko je Annabela dvignila glavo in se ozrla k njemu, sta se srečala njuna pogleda. Nekoliko se je zamračila, in on je čutil, kako ji je njegov pogled neprijeten. To ga je še bolj razjezilo. Bilo je strašno, da se ga njegova žena ni upala pogledati, ne da bi jo spekla slaba vest. Carter! Carter!

Vsa tista njena muhavost, njena zamišljenost, potrnost — vse je bilo zdaj jasno. Zdaj je razumel celo vrsto majhnih, neznatnih reči, ki so ga motile. Brez dvoma je ljubila tega človeka! Prekleti Carter!

Ko bi se bil Skeffington rodil v drugem stoletju ali ko bi ne bil mož, ki ga je življenje naučilo, da more duh zmagovati nad telesno močjo, bi bil zagrabil grebljo in pretepel z njo Carterja. Namesto tega se je za trenutek opravičil in odšel v laboratorij. Po hodniku se je opotekel, kakor da ima meglo pred očmi. Vzel je epruveto s tojala, jo vtaknil v žep ter se vrnil v sobo.

Njuna glasova sta utihnili, ko je odprl vrata; nista mislila, da se tako hitro vrne. Brez posebne bistrovidnosti je lahko vedel, da sta govorila o nečem, česar bi on ne bil smel slišati.

Annabela je pobrala svoje reči in rekla: «Mislim, da pojdem spat. Pustim vaju tu, da se sama nekoliko pogovorita.» Carter, ki je vstal, ko je Annabela odhajala, je spet sedel. Bil je nemiren in je opazoval Skeffingtona.

«Ali delaš dolgo v noč, Skeffington?»

«Precej pogosto.»

«Trdo življenje,» je rekel Carter. «Whisky?»

«Hvala, samo majhno čašico in obilo sode.»

Skeffington se je postavil med mizico in Carterja.

Zadostoval je le hip, da je nalil v čašo nekaj kapljic iz epruvete, zamašil epruveto ter jo vtaknil spet v žep. Podal je pijačo Carterju, nato si je namešal svojo. Ko se je čez nekaj hipov obrnil, je Carter že izpil nekoliko whiskyja.

Podgana je vzdržala 11 minut... ena ura, pol druga za moža? Carter je bil mlad in zdrav — morda dve uri? Ampak ne več.

Skeffington je pazil, da bi se mu preveč ne približal, da bi ga ne okužil. Carter je stanoval sam in ura je bila pozna — umre, preden pride s kom v stik, in potem ne bo več nevarnosti.

Carter je pogledal na uro. «Nič se ti ne mudi,» je dejal Skeffington.

«Moram iti, ti pa imaš gotovo še delo.»

Poslovala sta se ter si stisnila roke. To je bilo neizogibno.

Carter se je obrnil k izhodu in Skeffington je odšel v laboratorij. Najprej si je umil roke v močnem razkužilu. Prav nič ga ni pekla vest zaradi tega, kar je storil. Edino, kar je čutil, je bila besnost, in ta ga je še lomila, da si je bilo o življenju njegovega sovražnika že odločeno.

Stal je sredi laboratorija minuto ali več ter premišljal o možnosti, kako bi uničil ostanek kulture B, ki je bil še v epruveti v njegovem žepu. Sklenil je, da to stori šele tedaj, ako bi bila policijska preiskava zanj preveč »vroča«.

Zdajci je zaslišal glas. Glas korakov? Škripanje tal?

Šel je na hodnik in vlekel na ušesa. Potem je kolikor mogoče tiho stopal po hodniku. Ustavil se je konec hodnika. Kri mu je plala v sencih in srce mu je tako tolklo, da je komaj slišal — tako se mu je vsaj zdelo. V resnici pa ni preslišal nobene besede, ki so bile izgovorjene v teh nekaj kritičnih trenutkih.

Annabelin glas je bil tih in prestrašen. «... ne smete», je rekla. «Ne smete! Obljubite mi to!» «Ne morem», je odgovoril Carter. «Preveč vas ljubim. Vi ljubite mene! To je tako preprosto.» «To ni preprosto. Nikoli več vas ne smem videti. Kako bi se to končalo?» «Sem samo človek in ljubim vas torej zakaj bi se bal? Dovolite, da vas odtod odvedem — za zmeraj. Vaše življenje je pekel. Nikoli niste tega rekli, toda vsak to ve. Vzeli ste ga, ker ste poslušali svojega očeta. Kako kruto! Pojdite z menoj!» «Oh, moj dragi,» je šepetala Annabela, «to bi bilo tako lahko. Blaznim, ker vam to pravim. Nečete me zdaj zapustiti, a morate. Ne smem vas več videti, nikoli, —!»

Zadnji vzklik je Skeffingtona prebudil. Vse do tega trenutka je bil ves zaslepljen, čeprav je vse to, kar je zdaj slišal, vedel že prej, le te Annabeline lojalnosti ne — ali pa je bil to samo respekt pred njim, ki je bil doslej močnejši kakor njena strast.

Toda nekaj se je zgodilo... Carter jo je poljubil!

Skeffington je to videl, še preden je zavil okrog ogla, in potem je bilo že prepozno. Z grozo se je spomnil na podgano, ki je vztrepetala in poginila na mizi v laboratoriju.

Carterjeve ustnice so ležale na Annabelinih.

«Torej, Skeffington,» je rekel Carter in izpustil Annabelo iz objema, «kaj hočeš zdaj storiti?»

Skeffington je šel z roko po čelu in odgovoril: «Nič, ker sem to že storil.»

Annabela, ki je stala med njima, je bila globoko zamišljena.

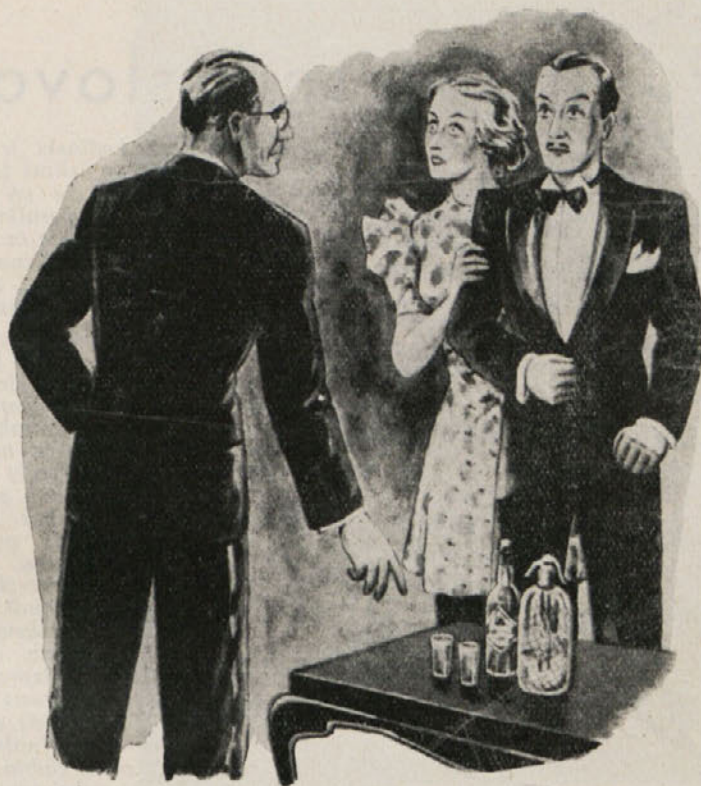
«Kaj misliš s tem, da si to že storil?» je vprašal osupli Carter.

Skeffington jima je vse povedal, vse prav od začetka, ter pripovedoval, kako je prišel do kulture B. Omenil je tudi Carterju čašo whiskyja in povedal, kolikšna je inkubacijska doba v človeškem telesu.

«Lahko rečem,» je naposled dejal, «da imate približno še eno uro življenja pred seboj, in prav za gotovo vem, da ni nobenega zdravila.»

Ko je Skeffington končal, je bil Carter bled kakor zid.

«Ti, satan, si me umoril!»

«In ti, ti si umoril mojo ženo. Zakaj bolezen, ki jo povzročajo bacili kulture B, je strašno nalezljiva.»

V Carterjevih očeh se je izražala groza.

«Ti misliš — ko sem jo poljubil...»

Skeffington je potrdil. Tedaj je Annabela vzdrltela in stopila h Carterju ter ga objela s svojimi lepimi rokami. Niti besede ni izpregovorila.

«Povedal sem vam to zato, ker je nezvesta in umrje, je mirno nadaljeval Skeffington. «Mislim, da še lahko pokličete policijo in me daste aretirati. Lahko noč!»

Zasukal se je na peti in odšel v laboratorij. In tam se je nekoliko minut pozneje ustrelil z majhnim revolverjem, ne zato, ker bi se bil morda bal aretacije, ampak zato, ker je bila prva stvar, katero je zapazil pri vstopu v laboratorij, kultura B, ki je stala nedotaknjena na svojem prostoru. Vzel je iz žepa na pol izpraznjeno epruveto in strmel vanjo. Bila je kultura A.

P. St.: Kako je Copatarjev Jernej prišel do klobas in še do pijače

Pri Copatarjevih so imeli pozimi kolino. Sosed je bil za mesarja, vsi domači pa so imeli ves božji dan polne roke dela. Možakarji so se vrteli okoli tolstih prašičev, ženščine pa so imele opravka pri ognjišču, ker bi bilo grdo za vso faro, če bi na dan kolin kdo stradal ali vsaj imel kako željo glede jedače in pijače, ki bi je gospodinja in njene pomočnice ne mogle celo v trenutku izpolniti.

Ves božji dan je potekel v najboljšem razpoloženju, celo neprijetno delo, ko so snažili čreva ob mrzlem potoku, ni bilo tako silno neprijetno, saj so dobili na pot čaja s slivovko ali pa tudi slivovke na čaj, kakršno mešanico si je kdo pač hotel sam napraviti.

Do večera je bilo pri vseh že precej mokro razpoloženje, ki ga je stopnjevala še sopara v zaprtem prostoru in mast, ki je puhtela z ognjišču: celo dve luči, ki naj bi osvetljevali veliko kuhinjo, sta komaj žalostno brleli, kajti plavajoča mast ju je dušila.

Ko so zvečer pospravili še posamezne kose mesa in obelili mast, so se spravljali, da bodo delali tudi klobase. Narezali so mesa, ga solili, poprali in namočili med zdrobljeno meso še vse mogoče začimbe, da bo vse prav in okusno, kadar pride iz dimnjače...

Ta trenutek je izbral domači hlapec Jernej in vse dobro premislil... Kar mimogrede je stresel med meso ves poper ter naprej mešal meso, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo.

Natlačili so cev z meseno mešanico, klobase so se zvijale po mizi... Bilo jih je veselo gledati, kako se je večalo njih število, da so jih bile polne vse mize, preden so jih znosili v kad, da se v soli ne pokvarijo...

Ko pa so klobase vdimjene prišle čez nekaj dni spet v kuhinjo in celo za poskušnjo na mizo, takrat sta se gospodar in gospodinja grdo spogledala in nekaj namrdnila, družina pa škododeljno začela izpraševati, kako se je moglo to zgoditi in kdo bi bil nesrečo

zakrivil, kajti klobase so bile poprane, da je peklo po ustih in še v želodcu. Kdor je imel nežen jezik, jih kratkoma ni mogel vzeti v usta.

Hlapec Jernej pa ni imel nežnih ust in na to se je bil zanesel že na dan kolin. S pridnostjo in pametjo ni mogel sicer nikogar premagati, a klobase bo jedel, kakor nihče drug, samo če mu jih bodo dali.

In tako se je zgodilo: vsi so milo gledali za klobasami in občudovali Jerneja, ki jih je drobil kakor za stavo... Pa ne samo na dan poskušanja, skoraj vsak dan je dobil Jernej svojo klobaso, samo da jih uniči in spravi iz shrambe, da ne bo več spotikanja... Kadar pa se je Jernej najedel klobas, je potožil gospodinji, kako ga žeja, in gospodinja mu je še vedno primaknila kako posodico pijače... Tako so se Jerneju njegovi računi prav dobro obnesli za eno leto... No, drugo leto za njegove prebrisanosti ni bilo več prilike, kajti od takrat je gospodinja meso za klobase sama solila in poprala in skrbela, da je ni nihče motil pri njenih računih. Kajti končno so želeli tudi drugi, da bi bili deležni klobas, in je Jernej dobil spet le svoj odmerjeni delež.

Puškin, pesnik slovanstva

Autoportret Puškina iz l. 1829.

Iz redke bibliofilske izdaje Puškinovega »Popotovanja v Arzinu».

Zaporedno rojstvo treh velikanov: Mickiewicza (1798), Puškina (1799) in Prešerna (1800) je določilo razmah slovanškega preporoda. Med njih lavorike je zašlo dosti trnja, ker so zrasli sodobnikom čez glavo. Neodpisni nazoni in preskromni dohodki Puškinu niso dovoljevali, da bi se udomačil v Petrogradu, čeprav je bil potomec starega bojarškega rodu in je bila njegova lepa žena zvezda dvorskih plesov. Sijajna družba se je bala njegovih zbadljivok in je zaničevala njegovo literarno udejstvovanje. Usodni doboj je preprečil Puškinov trdni sklep, da bi zapustil prestolnico in pobegnil na kmete, kjer se najrajši pisal. Sicer je imela osebnostna drama širše ozadje. Puškin je kmalu prelolel mladostno »norenje za Byronom«. Pisal je v zreli dobi vedno manj pesmi in se posvetil naračnejši psihološki prozi. Sodobniki niso razumeli tega razvoja, ker so bili vajeni romantičnih idealnih ali pošastnih slikovitih junakov in usodnih zapletljajev, ne da bi se brigali za njih verjetnost. Odklanjali so celo »Onjegin« kot malo zanimivo osakdanjo zgodbo. Osamljenost je Puškina vedno bolj zagrenjevala življenje. Ista usoda je doletela Prešerna, ki ga je hotel zasenčiti Koseski.

Puškinova smrt je pretresla Rusijo. V njegovem stanovanju so morali razdreti zid, ker so oblegali hišo desetstisoči potrlih ljudi. Ogorčenje, ki je izbruhnilo kljub zaprekam, dokazuje, da je Puškin uspešno izpolnil svoje poslanstvo. V komaj 22 letih je ustvaril nov književni jezik in literaturo. Njegova poezija se je otesla klasičistične hladne razsodnosti in postala psihološka, ne da bi zašla v pretirano otočnost nove sentimentalne dobe. Dopolnjena lepota njegove pesmi nosi nacionalne poteze: redko besedno značajnost, trezno preudarnost in pravoslavno blago notranjost. Prvi slovenski prevajalec Puškinove lirike

Rodoljub Ledinski je razumel ta značaj, ko si je izbral leta 1875. »Stance« (»Naj hodim že po ulicah šumnih«), kjer ublažita pesnikovo slutnjo smrti neminljiva priroda in nepretrganost človeških pokolenj. Nenadni konec je ustavil Puškinov razvoj, a vemo, da je postal vedno bolj blag in prizanesljiv.

Poema »Bronasti jezdec« je apoteoza Petra Velikega, ki je kljub sovražnikom in naravi Rusiji naklonil novo evropsko prestolnico. Toda poplave, za katerimi trpi Petrograd, so zahtevale med drugimi tudi življenje neveste skromnega Eugena, ki po nesreči zblazni. Zaključni prizor z brezumcem pred Petrovim spomenikom je dokaz pesnikove širokogrudnosti. Puškin prizna pravico do protesta nesrečniku, ki mu je naložil Petrov imperij pretežke žrtve. Simboličnega pomena je tudi gostija pri Pugačovu v prvem ruskem brezhibnem zgodovinskem romanu »Kapitanovi hčerki«. Rabelj se tu izpremeni v žrtvo. Morilec Pugačov zraste v nadpovprečno postavo na pogibelj obsojenega maščevalca zatiranega ljudstva. Puškin ga je naslikal kot iz globin življenja zajetega navadnega prebrisanega kozaka, dobrega vojščaka, ki mu je celo lastna neka ple-

Puškinova žena Natalija Nikolajevna.

menitost romantičnega sovražnika oblasti. Ni ga ponižal do zveri v človeški podobi ter je na ta način kljub cenzuri prikazal zgodovinsko nujnost obupnega upora. Načel je še dandanes zgoče historično oprasanje. Inozemske predloge (W. Scott, ženske postavne gospe De Staël, Stendhal, V. Hugo, Ch. Nodierov kranjski roman »Jean Sbogár« in dr.) so še vplivale na duševnost Puškinovih sodobnih junakov. A njegova zgodba zapeljane edinke ubogega »Postajnega upravnika« je odmevala v »Zločinu in kazni« in brez »Kapitanove hčerke« bi ne imeli »Vojne in mira«. Dostojevski in Tolstoj kot evropska ozornika sta dokaz tistega mednarodnega pomena, ki ga je dal Puškin ruski književnosti.

Kakor Mickiewicz in Prešeren, je bil tudi Puškin vnel zagodbni idealne slovanke vzajemnosti. Češke vplive razodeva samo balada »Janyš kraljevič«,

iz katere je pozneje zrasla drama »Rusalka«. Iz poljščine je prevajal Mickiewicz, s katerim ga je vezalo osebno prijateljstvo. Prof. Franco je razčistil pred kratkim oprasanje o Puškinovem stališču med poljsko revolucijo leta 1831. in ugotovil netočnosti, ki jih je v teku sto let nakopičila politična razdraženost. Izmed takratnih rodoljubnih pesmi je najbolj znana trikrat poslovenjena (I. Vesel, Mencinger, I. Hribar) poslanica »Obrekovalcem Rusije.« Zdaj vemo, da se je nanašal ta izbruh užaljene ruske samozavesti, oštevisi znani stih: »Slovanke reke, če zlijo se v ruskem morju, al' bo usahnile?« na nevarnost evropske vojske v zvezi s protiruskimi izjavami v francoskem parlamentu. Nikakor ne pomeni tistega omalovečanja »manj množnih Slave rodov«, pred katerim je svaril Prešeren. S pretežno večino ruske javnosti pred ni odrekal Puškin Poljakom njih pravice. Odklanjal je samo za Rusijo nesprejemljive »zgodovinske zahteve« s Poljsko od Baltičkega do Črnega morja, ki bi obsegala tudi Ukrajino.

Tradicija je povzročila, da je zanimala Puškina pri Jugoslovanih zlasti pravoslavna Srbija. Opeval je v »Pesmih zapadnih Slovanov« Črnega Jurija in Miloša Obrenovića. Nadomestil je prozo svoje prvotne francoske Mériméjeve predloge (Ilirska zbirka »La Guzla«, 1827) z desetercem ter se naposled noslужil izvirne Karadžičeve zbirke in Milutinovičeve »Srbijanke«. Vprašanje, koliko je vedel Puškin o Slovencih, nas zavaja v domneve. Najbrže je čital v »Sinu očeštva« ljubljansko pismo, ki ga je prevedel »Illyrisches Blatt« meseca avgusta kongresnega leta 1821. Ljubljanski politični sklepi so globoko posegali tudi v rusko življenje. Morebiti je pozneje pripovedovala Puškinu o kongresu njegova zvesta zaupnica gospa Hitrovo, ki jo omenja Metternich v ljubljanskih spominih. A najbrže nista slišala Prešeren in Puškin nič drug o drugem. Zrasla sta v istem ozračju narodnega ponosa in svobodoljubne romantike. Puškin je znal na pamet Burinovo »Parizino«, ki jo je prevajal Prešeren. Leta 1819. v Manheimu obglavljeni Karl Sand (izpršil je političen umor na braniku mlade Nemčije) je deklamiral pred smrtjo iste Körnerjeve »Licovne strelce«, ki jih je poslovenil

Francoski pustolovec Georges d'Anthès, ki je usmrtil Puškina v doboju.

Slika pesnika Puškina, ki jo je razstavil pred nedavnim na razstavi v Moskvi sovjetski slikar Končalovski.

*Les Grands-Croix, Commandeurs et
Chevaliers du Sérénissime Ordre des
Locus réunis en grand Chapitre sous la
présidence du vénérable grand-Maitre
de l'Ordre, S. É. D. L. Narychkine, ont
crommé à l'unanimité Mr Alexandre
Pouchkine coadjuteur du grand Maître
de l'Ordre des Locus et historiographe de
l'Ordre*

Le secrétaire perpétuel: C. J. Morih

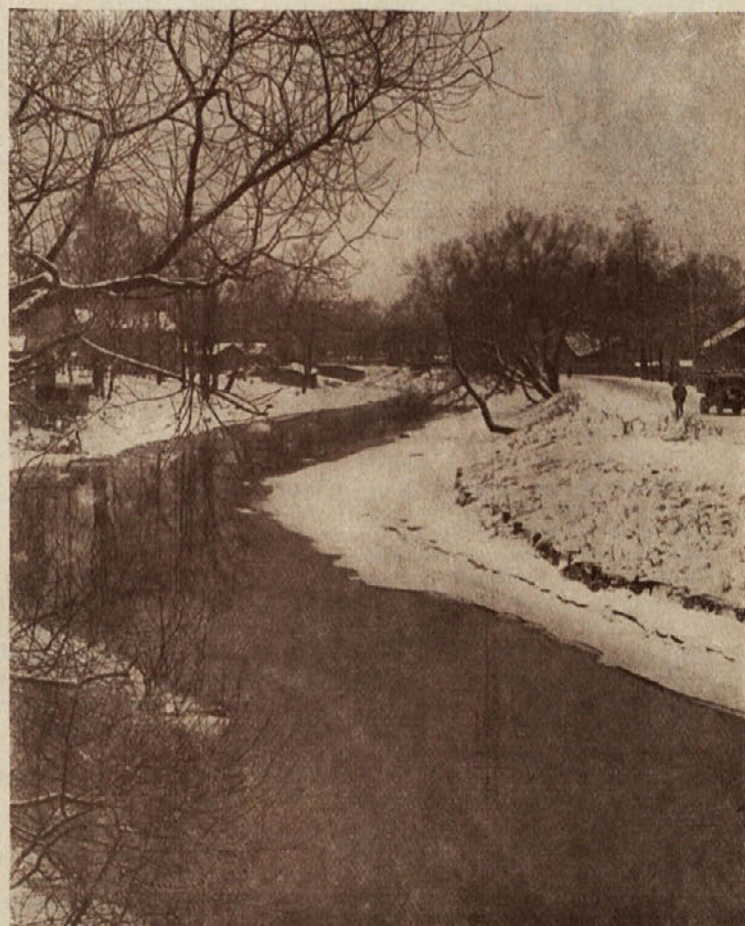
Faksimile francosko pisanega anonimnega pisma, s katerim je bil Puškin pozvan na doboj z d'Anthèsom.

Na bregu Črne rječke pri Petrogradu, kjer je bil pred sto leti doboj med Puškinom in baronom d'Anthèsom, v katerem je bil Puškin smrtno ranjen.

Aleksander Puškin po sliki Kiprenskega.

Obrežje Črne rječke, kakršno je dandanes na kraju doboja.

Prešeren. Tudi mladi Puškin je moral v pretnanstvo, ker je preočitno slavil Sandovo »sveto mučeništvo«. A »Illyrisches Blatt« omenja prvič Puškina šele leto dni po smrti (1838), ko je to storil srbski Mağarašević »Letopis« že leta 1825. Proti slovenski prevod iz Puškina je za 30 let mlajši od poljskih in čeških ter vsaj za 10 let od hrvaških in srbskih. To je »Ribar in riba« v Miklošičevem Slov. berilu za peti gimn. razred (Na Dunaju, 1853). Nepodpisani prevajalec je izpremenil Puškinovo preprosto pravljičico v čustveno balado in piše na primer namesto ruskega »starec« vedno »ubogi dobri starček«.

Nekdaj živel je s svojo staro ženo
ribar pri kraju morja sivega;
živela sta v ubogi svoji bajti
že polnih trideset in leta tri.
Lovil je v morju ribe svi starček
in žena predla v bajti noč in dan.

Prof. Plešić, ki je rešil ta prevod po-
zabljenja, po pravici smatra, da je ne-
primerno boljši od poznejšega prevoda

Koseskega (»Ribič in zlata riba«, Razna
dela 1870):

Sibor nekda jz babelo svojo staro
pomorskih vod na bregu živel je,
ribarstvu odan za toplo leto jaro
napleta mrež, ko zima lov ovre.
Kar je imel, orodja šibko šaro,
kočure v kot je shranil lahko vse.
Staruha je pri pragu predla vidno
in sicer, se ve, da godrnjala pridno.

Ta mnogobesedni in skoraj neumljivi
prevod je zelo daleč od izvirnika. Pravi
epski in neprisljjeni slog je pogodil šele
Aškerc (»O ribiču in zlati ribici«, Slov.
Večernice, 1889):

Živel je starček s staro ženoj svojo
na bregu kraj sinjega morja.
Živela tam v stari sta bajti
baš tri in trideset že let.
Na ribjo lov je starček hodil z mrežoj,
a starka prela je prejo svojo.

Aškerc, ki je po Veselovi smrti za-
ključil Rusko antologijo (1901), je ku-

mobil tudi prvemu nastopu za ruščino
naodušene Moderne. Tej dolgujemo pre-
voda glavnih Puškinovih del (prof. I.
Priatelj, Kapitanova hčerka, 1896, in
Onjegin, 1909). Slovenska književnost se
je zadnjih 80 let tolikokrat zatekla k
Puškino, da lahko govorimo o njegovem
stalnem vplivu. A Slovenci so prepozno
spoznali Puškina in je imelo to do se-
daj občutne posledice. Vedno se je mo-
ral umikati pri založnikih in prevajal-
cih novejšim ruskim pisateljem. Ko je
leta 1901. umiral za jetiko Murn-Aleksan-
drov, je zapustil O. Župančiču poleg
Puškinovih pesmi tudi »Fomo Gordeje-
va« Maksima Gorkega. Slovenski Pu-
škin, ki je večinoma skrit po starih
časopisih, je potreben osvežitve in po-
polnitve. Upajmo, da nam prinese sto-
letnica vsaj izbrane spise. Če se razlega
po Sloveniji klic »Več Prešerna!«, ne bo
treba dokazovati upravičenosti klica
»Več Puškina!« Saj veljata isti ideji.
Oba velika sodobnika sta začrtala isto
pot, ki nas vodi v bodočnost.

Antonie de Courson:

Vozna smrt

Voz se je ustavil konec
široke aleje kostanjev.
Mlada dama je hitro
skočila k njemu. Ner-
votno se je nekajkrat
ozrla, potem je vstopila.

»Ariana! Vendar!»

Molče mu je segla v roko.

»Tako pozna si, Ariana!»

»Nisem mogla prej z doma. Strah me
je bilo.»

»Zaradi tvojega moža?»

»Da, — gotovo je kaj opazil. Od sno-
či še ni izpregovoril besedice z menoj.
Davi, pri zajtrku, je nepremično strmel
vame. Brzkone nekaj slutiti. Morda ima
celo dokaze.»

Objel jo je in privil k sebi.

»To vendar ni mogoče, draga. Nihče
ne more imeti dokazov zoper naju. Ni-
koli ti ne pišem, nikoli te ne kličem po
telefonu, nihče naju še ni videl skupaj
in nikoli te ne obiščem.»

Začela je jokati.

»Res je, a zakaj je potem tako ču-
den?»

»To se ti samo zdi, Ariana. Ali me ne
ljubiš več?»

Potegnila je njegovo roko k ustnicam.

»Ljubim te. Toda on je vihrav. Ne ve,
kaj dela, kadar je jezen. Potem je zmo-
žen vsega. Strašno, strašno me je strah,
Robert.»

»Nikar ne govori zdaj o tem, Ariana!
Govori o sebi, o svoji ljubezni — tako
redkokdaj te zadnji čas vidim.»

Voz je dirjal po Champs Elysée. Svet-
lobne reklame so metale svoje sence v
tišino voza, ki je bil zdaj ves razsvet-
ljen, zdaj spet popolnoma temen. In po-
časi se je pomirila. Voz je zavil na

desno in kmalu obstal pred majhno hi-
šico v Neuillyju. Zgodnje cvetje je raz-
širjalo svoj vonj v večer, španski bezeg
se je razbohotal, ko sta stopala po ozki
stezi po vrtu, in potem je Robert odkle-
nil vrata svoje hišice.

V daljavi je brnel voz proti Parizu.

Dve uri še nista minili, ko so se od-
prla vrata na vrt in sta spet stopila na
samotno cesto.

Tri hiše od njiju je stal prazen avto.

»Ali ste prosti?» je vprašal Robert in
stopil k šoferju.

Šofer je pokimal.

Robert mu je povedal, kam naj pelje,
in vstopila sta.

Motor se je vžgal.

Na nebu se je bližal svetli odsev me-
sta.

»Hitro vozi!» je Ariana nenadoma
prekinila tišino.

Robert je pokimal.

»Da, o pravem času se vrneva.»

»Naj ne vozi tako hitro.»

Lahno jo je pobožal po roki.

»Ali se bojiš, draga?»

Nenaden sunek ju je vrgel naprej.
Voz je zavrl na pet metrov, se obrnil
v levo in se spustil spet v prejšnjo
brzino.

»Naj bolj počasi vozi«, je zajokala
Ariana.

»Pusti ga vendar!»

»Ne. Če mu ti nečeš povedati, mu
bom jaz.»

Nagnila se je proti šipi, ki jo je ločila
od voznika, da bi jo odmaknila.

S tihim vzkrikom se je vrgla nazaj v
blazine.

»Kaj je?»

S široko odprtimi očmi je strmela v
voznika.

»Kaj je?»

»On je. Moj mož!»

»Strahove vidiš!»

»Ne! Poglej brazgotino na ušesu! Saj
veš. Dobro sem jo spoznala.»

Rdeča brazgotina je segala možu, ki
je sedel pred njima, čez uho.

»Zasledoval naju je,« je zaihtela Ari-
ana, »opazoval naju je. Zdaj naju pe-
lje v smrt!»

Robert je potrkal na šipo.

»Poslušajte, voznik...»

Mož se ni zmenil zanj.

»Alo, vozite počasneje, dama želi, da
počasneje vozite!»

Mož ni odgovoril in je pospešil brzino.

Robert se je obrnil in pogledal Ari-
ano. Obraz je zakopala v dlani in ihte-
nje ji je pretresalo vse telo. Zdaj ni več
dvomil, da bi ne bil vozač njen mož.
Njegovo vedenje in brazgotina na ušesu
— toda kako ju je mogel izslediti? Ka-
ko neki je mogel zvedeti za njuno malo
hišico? Zato sta torej tako hitro našla
prazen voz na samotni cesti?

Treba se je bilo hitro odločiti.

Potegnili je samokres iz žepa.

»Takoj stojte!» je zakričal.

Voznik se ni zganil.

»Stojte, ali pa ustrelim!»

Voz je brzel z isto brzino dalje.

Robert je dvignil samokres.

Strel je počil v noč...

*

»Skrivnostni zločin nedaleč od Neuil-
lyja,« je stalo drugi dan v pariških čas-
nikih, »ne bo najbrže nikoli pojasnjen.
Nerazumljivo je, zakaj sta potnika v av-
tomobilu, ki sta člana najboljše pariške
družbe, umorila šoferja Boucharda, ki
je snoči umrl za smrtnim strelom v
bolnišnici. Bouchard, ki je oče štirih
nepreskrbljenih otrok, je živel v ureje-
nih razmerah in je hotel konec meseca
opustiti šoferski poklic, ker se mu je
bolezen v ušesih stalno slabšala — bil
je vsak dan bolj naglušen in gotovo bi
bil v kratkem čisto oglušel.»

1000 DOLARJEV IN NIČ VEČ

Kapitan Bil Collins je bil znan kot največji lažnik na vsem južnem Pacifiku — in s tem je dosti rečeno!

Pravili so o njem, da bi nalagal celo arhangela; in kolikor je bilo znano, je samo

enkrat v življenju povedal resnico: takrat, ko je dejal Salli Bealovi, da se z njo oženi. Bil je vanjo do ušes zaljubljen, in to ni bilo nič čudnega, zakaj tako lepo dekle bi človek lahko iskal po vsej Javi tja do Hornovega rta.

«Vzemi me!» ji je rekel Bill, «in videla boš, da zaslužiš dovolj denarja, da lahko odpreva v Liverpoolu trgovino z ribami.

No, Salli je bila prepričana, da je boljše najprej zaslužiti denar in potem šele misliti na poroko. Bila je prav tako oprezna, kakor je bil on lehkomišeln. Tako je bilo v času, ko sem našel na Billa v pristanišču Honolulu, ko je ravno ugibal, kako bi se mu posrečilo oprostiti škuner, ki je pri Tahitiju nasel na skalo.

«Tri tedne nisem imel v ustih nič drugega kakor kokos in banane», je tožil.

Vedel sem, da laže, pa se nisem zmenil za to. Kakor sem Billa poznal, sem vedel, da se je gotovo že ustavil v domu mornarjev, kjer je bila za vsakega, kdor je bil brez dela, pripravljena topla juha in kos mesa.

Človek težko gleda te peklenske Američane, kako letajo tod s polnimi žepi dolarjev in ne vedo kam z denarjem!» je tožil Bill.

Blodili smo po Waikiki Beachu, ko sem v drobnem pesku zagledal nekaj, ki je bilo kakor biserna ogrlica. Takoj sem si mislil, da to bržkone niso pravi biseri, ker kaj takega naš človek ne najde, in nisem se motil. To je bila imitacija, kakršna se lahko kupi v vsaki trgovini za nekaj par. Ravno sem jo hotel pročitati, ko me je Bill prijel za roko:

«Ne tako naglo, stari fant! Imam imenitno misel. Kot imitacija ti biseri niso slabi...»

«Ne, to ni slaba imitacija!»

«Pa jih daj sem in pridi drevo v dom. Morda bo danes za nas važen dan.»

«Mogoče. Toda pazi in ne pozabi, da zapor na Honolulu belokožcem nikakor ne prija!» sem mu rekel.

In zvečer sem ga res dobil v domu mornarjev, kar me je nekoliko presenetilo, zakaj domneval sem, da ga bodo medtem zaprli. To se je namreč pogo-

sto zgodilo, kadarkoli je imel imenitno misel...

Ampak prišel je in takoj sem videl, da se je medtem zgodilo nekaj nenavadnega. Takoj je začel:

«Saj vendar veš, da je na petdeseti milji južno nekaj majhnih otokov...»

«Vem. Tam sem nekoč naselil z »Mary Nash« na neko peklenko stvar.»

«Izvrstno! In midva — ti in jaz — bova imela teden dni lepih počitnic na takem otoku. Vse sem že uredil s kapitanom majhne trgovske ladje, ki jutri odpluje. Stari — prav za prav moj dobri tovariš — naju tam izkrca in pride, ko se bo vračal, spet po naju.»

«Zakaj, vruga, me hočeš peči na skrivnostnem otoku? Misliš, da bom igral Robinsona?»

«Ne mislim in tudi sam ga nočem igrati, toda če bo vse tako, kakor mislim, vzamem Salli in si kupiva trgovino z ribami v Liverpoolu!»

«In kaj meni to mar?»

«Vzemem te seveda s seboj. Če boš hotel, ti kupim sladoledarski voziček pa bi ga vozil po Liverpoolu. Kaj se ti zdi?»

Nisem se hotel dalje z njim pričeti, in po osmih dneh sva izstopila oba hkrati na enem izmed malih otokov. Dobil sva nekoliko konserv in nekaj mornarskega prepečenca. Šele zdaj sem spoznal Billovo imenitno misel, najčudovitejšo izmed vseh, kar si jih je kdo kdaj izmislil. Toda kes je bil prepozno in zato sem sklenil, da bom na otoku sodeloval.

V topli vodi je kar mrgolelo ostrig. Ne takih, ki jih je v Angliji dvanajst za štiri penc, ampak bile so velike kakor krožnik. Te ostrige sva začela loviti ter jih nosila v majhno jezero pod skalo. Poprej pa sva vsako odprla in porinila vanjo po en biser ponarejene ogrlice. Biserov je bilo dvajset, tako da je bilo dovolj dela.

Tretjo noč sva bila spet v Honolulu. Ni mi bilo dobro. Ko bi me obsodili v Angliji — bi navsezadnje še ne bilo tako hudo. Ampak tile preklicani zapor niso bili posebno vabljivi. Toda na take stvari misliti je bilo že prepozno in zadeva navsezadnje ni bila združena z nobenim rizikom, vsaj Bill je tako trdil.

«Ozrem se po milijonarjih,» je dejal Bill, «ti tudi lahko. Če na katerega naletiš, ga drži!»

Nobenega nisem dobil in drugi dan, ko sem šel k obali, sem srečal Billa.

«Imam ga!» je vzkliknil brez sape.

«Odpeljemo se ob petih popoldne.»

«Odpeljemo — kam?»

«Na Takahivo!»

«Kje je to, za vruga?»

«Tam, odkoder sva prišla, seveda! Vr-neva se!»

«Nisi mi povedal, da se ta pekleni kraj imenuje Takahiva. Kako naj to vem?»

«Kako sem ti pa mogel povedati prej, preden sem si to ime izmislil! Pa to je vseeno. Pripravi se in pridi na »Kestral«. Vzemi pa s seboj vse svoje dostojno vedenje, prosim. Kestral je jahta, in ne umazana barka za kopro, kakor si nanje navajen!»

«Jahta?» sem se začudil.

«Zapomni si to! Točno ob petih!» je odgovoril Bill in hitel dalje.

Bil sem točno ob petih na Kestralu. Lepa jahta 500 ton. Zagledal sem Billa v snežnobeli obleki, kadečega cigaro, kakor da se je rodil v »škrlatu in zlatu«, kakor je rad rekel.

Za njim je stal Američan v modri obleki z zlatimi gumbi in zlatimi vrvi-cami.

Slišal sem, kako je govoril Bill: «Res! Videl sem v življenju že mnogo bisernišč, ampak takega še ne, kakor vam ga bom pokazal. Ko bi imel dovolj kapitala, bi se midva s tovarišem sama tega lotila. Toda midva nimava denarja in edino, kar moreva storiti, je, da prodava najdišče tistemu, ki ima denar.»

«Vi ste prišli na otok slučajno?»

«Seveda. Naš škruner — Lucky Star — je nasel na skalo. Vse moštvo je utonilo, samo midva sva se rešila. Jedla sva samo kokosove orehe, dokler naju ni rešila slučajno mimo ploveča ladja. Tako sva našla bisere.»

Kaj nisem rekel? Ali ni bil Bill največji lažnik južnega Pacifika? Svojim ušesom nisem verjel, ko sem poslušal njegovo povest, in mrzel pot me je obli-val. Lase bi si bil pulil, ker sem se spustil v takšno stvar z Billo Collinsom, ko sem ga vendar tako dobro poznal.

Dospeli smo v majhen zaliv pri otoku. Stopili smo na breg ter šli naravnost k jezeru, kamor sva bila dele svoje ostrige. Razume se, da je bil v vsaki biser.

Izkratka: eden izmed Američanov je dal Billu tisoč dolarjev za pravico, da sme izkoristiti ta »claim«. Nato sva se takoj vrnila s Kestralom v Honolulu, zakaj Bill je Američanom natvezal, da ne morejo prej začeti loviti ostrig, dokler ne bodo imeli bagra. Meni je dal 250 dolarjev, z ostankom 750 dolarjev pa se je oženil s Salli ter jo odpeljal v Liverpool. Seveda sta takoj odprla trgovino z ribami.

Ampak to še ni vse. Četudi ne moremo o Billu Collinsu trditi, da se je v tej zadevi pokazal gentleman, kako naj ocenimo ravnanje Američanov? Bagrali so tako dolgo, da so res našli bisernice. Pa mislite, da so nama še kaj poslali? Ne boste nama verjeli, toda res nisva od njih dobila niti centa več, dasi jim je prineslo bisernišče stotisočake, — bisernišče, ki sva ga odkrila jaz in Bill.

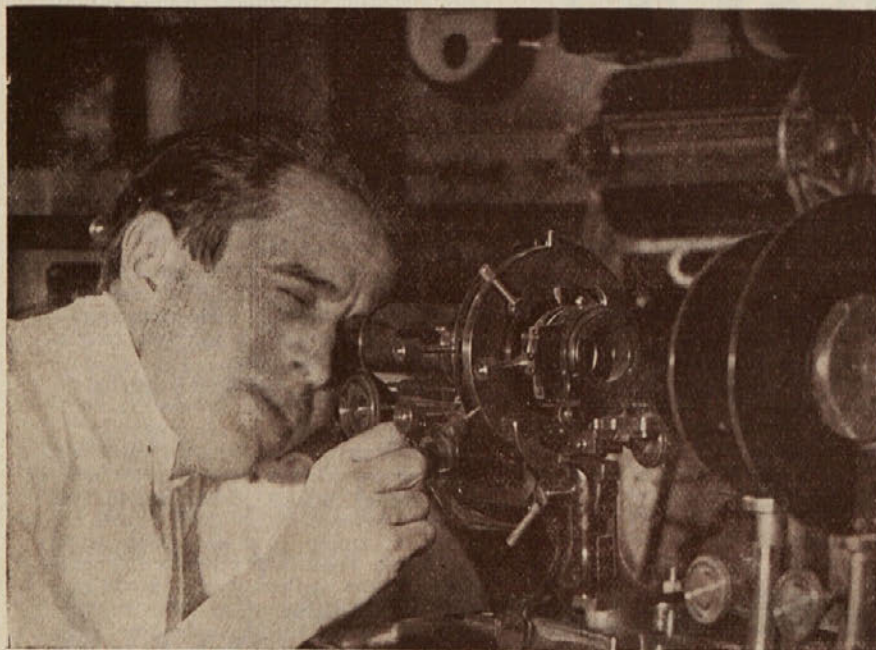
Ampak Američani so že takšni! Če te morejo opehariti, te pošteno opeharijo!

Ni vsaka pravljičica samo pravljičica... Pogostokrat je pravljičica samo v kopreno odeta resnica, da bi na ta način še toliko bolj jasno in bolj udarno prišla na dan. O tem se boste brez dvoma prepričali, kadar prejmete knjigo »Bog v Trbovljah«, zbirko sodobnih pravljič s socialno tendenco za velike in majhne otroke, ki izide po 1. marcu izpod peresa L. Mrzela in z ob-

sežnim ciklom lesorezov akademskega slikarja Maksima Sedeja. Če se Vam hoče čitati o tem, kako je Bog za velike gladovne stavke obiskal Trbovlje, se šel razgovarjat s stavkujočimi delavci v rove in z lastno roko pomagal preganjati krizo in bedo iz revirjev; o tem, kako je šel brezposelni cestni pometal v nebesa dela iskat, pa ga ni dobil; kako se je mesec uprl Bogu in šel v Trbovlje

pit, da je moral namesto njega do jutra sijati Bog sam; če se Vam hoče skozi kopreno pravljičice pogledati v najbolj perečo družabno, moralno in religiozno problematiko današnjih dni; če se Vam hoče vsega tega, pa še marsičesa, česar ni mogoče že danes do konca povedati, napišite dopisnico na pisateljev naslov (L. Mrzel, Ljubljana Gajeva ulica), da Vam pošlje prospekt.

NOVE POTI V MIKROFOTOGRAFIJI

Takšen je mikrofotografski aparat pariškega učenjaka B. M. Belina, ki je tudi posnel vse naše slike.

Že preden so učenjaki odkrili mikroskope, so slutili, da morajo biti tudi neka bitja, ki so tako majhna, da so za naše oči nevidna. Seveda si niso mogli misliti, kakšna je vnanjost teh bitij. Mislili so, da morajo biti ta bitja podobna človeku, samo da so neskončno manjša od njega. Tako je na primer znani francoski prirodnopisec iz 18. stoletja Joblot mislil, da so močelke (infuzorije) majhna bitja s človeško glavo. Naša slika kaže, kako si jih je zamišljal. V isti dobi je Holanec Leuwehoeck narisal spermatozoide kot človeška bitja v spodnjem perilu.

Leta 1839. je bila odkrita fotografija. Tudi drugače se je optika v tej dobi toliko izpopolnila.

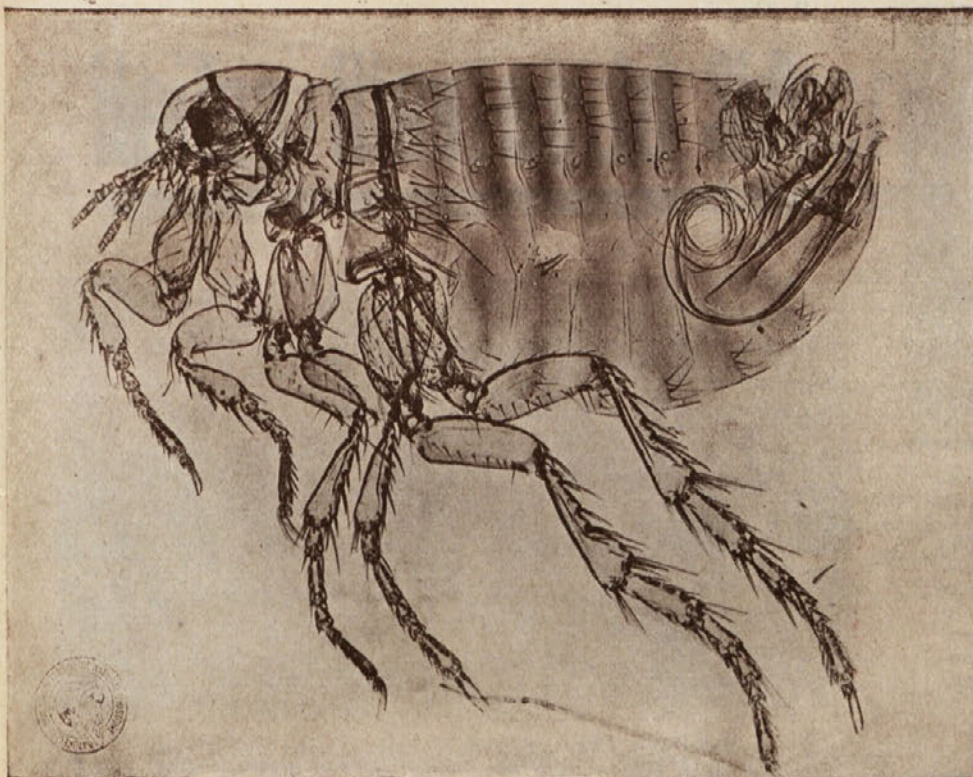

Takole si je zamišljal l. 1719. francoski prirodoslovec Joblot močelke.

*

Mikrofotografija roževine na glavi hrošča je bila posneta z materialom, ki je občutljiv za ultravioletne žarke. Za primerjavo je v levem spodnjem kotu posnetek z navadno ploščo. Kakor vidimo, je velika slika dosti preglednejša.

Pasja bolha postane pod mikroskopskim očesom prav zanimiv predmet.

da smo dobili takrat že prve boljše mikroskope. Z njih pomočjo so učenjaki odkrili marsikaj, kar je bilo prej neznano, spoznali so čisto nov svet, ki se je bistveno ločil od tistega, ki je bil znan prejšnjim generacijam. Francozi so bili v tem pogledu prvi. Dr. Donné in fizik Foucault sta prinesla našemu svetu prva nova odkritja. Za njima so prišli še drugi, angleški, ameriški in avstrijski učenjaki. V tej dobi je nastala mikrofotografija — fotografiranje tistega, kar vidimo pod mikroskopom. Vendar pa je bila njena sposobnost do nedavnega, ko so odkrili fotografiranje z ultravioletnimi žarki, dokaj omejena.

Kako nastanejo mikroskopski preparati, to menda ve vsakdo. Pri večjih predmetih vzamejo tanke rezi in jih denejo med dve stekli, da jih potem zlepijo. Toda čeprav je plast tako tanka, je vendar ni mogoče vselej tako dobro presvetliti, da bi se videle razločno tudi najmanjše podrobnosti. Zlasti je to pri kompaktnějšíh predmetih. Naša slika kaže mikrofotografijo roževinate plasti na glavi hroščeve ličinke. Tu vidimo čisto natanko vsako najmanjšo zarezo, vsako črto. V spodnjem kotu pa vidimo s pomočjo navadnih svetlobnih žarkov, ki so vidni, posnetek tistega predmeta. Tu je slika precej zabrisana in ni mogoče natanko odkriti vseh podrobnosti.

Seveda so aparati, s katerimi delajo take posnetke, zelo dragi. Precej preprost aparat stane 400.000 dinarjev. Kakor lahko vidite na sliki, je po svoji sestavi zelo kompliciran. V bistvu je mikroskop. Opazovalec ga najprej naravnata tako, da se vidi predmet zelo razločno, potem pa predmet fotografira.

Mikroskopska fotografija je prav zanimiva znanstvena panoga. Odkriva nam čisto nov svet, nove oblike prirode, ki jih z golimi očmi nikoli ne moremo dojeti. Poslednja slika, ki kaže prerez rebra lipovega lista, je kakor lep ornament. Nedavno je izšla v Franciji posebna knjiga z naslovom «Dekoratívna mikrofotografija», ki je objavila same slike te vrste, in med njimi vidimo takšne, kakršnih bi ne mogel narisati noben, še tako velik umetnik. Ali pa slika pasje bolhe pod mikroskopom. Tu šele lahko vidimo, zakaj bolha lahko tako visoko skoči, ko pogledamo njene

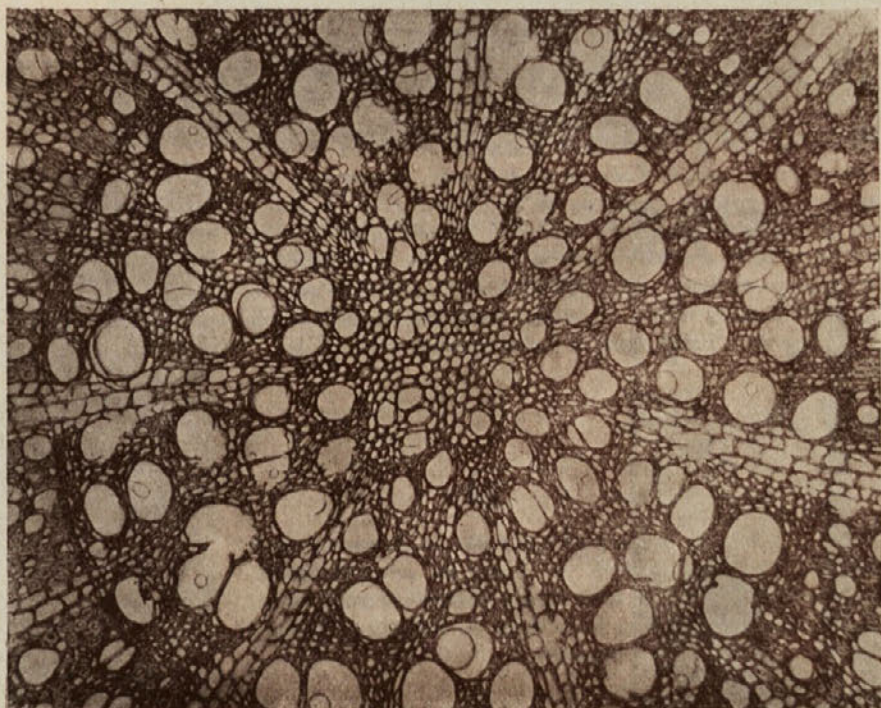
prožne noge, ki jo odbijejo kakor žogo. Prav tako zanimiva je tudi slika noge navadnega potapnika, ki kaže, kako je zgrajen mehanizem tega navadnega hrošča.

Mikrofotografiji se obetajo zlati časi, zlasti ker slišimo dan za dnem o novih izpopolnitvah v optiki. Najbrže niso več daleč časi, ko bomo mogli ogromno povečati najneznatnejše predmete in slike tudi zadržati na fotografiji, saj smo nedavno brali v nekem ameriškem listu, da se je tam posrečilo učenjakom sestaviti drobnogled, ki povečuje zelo razločno do pettisočkrat.

Noga potapnika pod mikroskopom.

Take čudeže ustvarja priroda. Prerez rebra lipovega lista.

Ironija usode! Saharska puščava, ki je bila nekoč vsakomur dostopna, a tudi vsakomur smrtno nevarna, je dandanes dostopna samo redkim bogatim izvoljencem. Le malo je namreč ljudi, ki bi lahko žrtvovali 10.000 frankov, kolikor je namreč treba plačati avtomobilistom, če hočejo po puščavi potovati. Ko se odpravijo v puščavo, morajo sporočiti, kam so namenjeni in v kolikšnem času mislijo priti tja. Če jih ob določenem času ni na cilj, jih gre reševati poseben oddelek vojaštva. Vojaške patrulje vzdržujejo oblastva s temi prispevki.

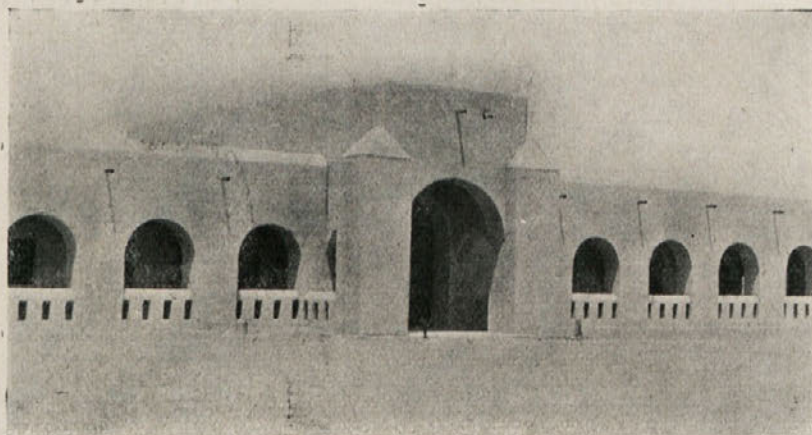

Priprave za izlet v Saharo se v marsičem ločijo od pripravn za evropsko letovanje. Tako je za tak izlet prepotrebna lopata, ker se pogosto zgodi, da se avtomobil zarije v pesek in ga je treba odkopavati. Po predpisih Transsaharske družbe mora vzeti vsak avtomobil s seboj za 500 km poti bencina. V krajših presledkih namreč po Sahari ni črpalk. Vode je treba vzeti s seboj toliko, da je ima vsak potnik osem litrov na dan. Vodo vidite v mehu iz kozje kože.

Časih se že zgodi, da obstane avto v pesku in da morajo tudi mehkužne gospodične prijeti za lopato in ga odkopavati. Toda okoli večjih cest je zdaj zaradi številnih gostov toliko domačinov, da se navadno hitro dobe pomočniki pri takšni nezgodi.

P. Almasi:

Ali bi se radi peljali

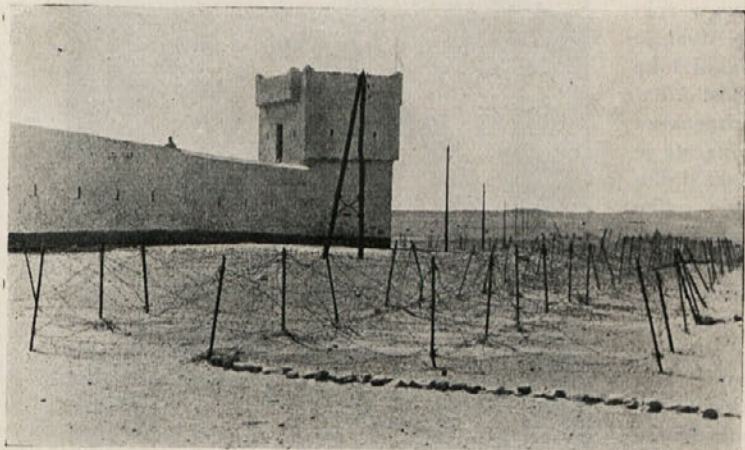
Hotel «Bordž» v Regganu sredi Sahare. Služba hotelskega osebja, zlasti belega, ni v tem hotelu nič kaj prijetna, zato pa dobro služijo.

Poglejte naše učne knjige, kjer pišejo o Sahari. Brali boste, da je ta puščava ogromna, da je pravo peščeno morje. Nekaj zelenic ima in v pesku je našlo smrt že nešteto ljudi. V njej žive samo roparski Beduini, ki čakajo v zasedi potnike in njih karavane. Solnce neusmiljeno žge, levji in druge zveri preže na ljudi. Preko-račiti to puščavo se pravi, pogledati smrti v oči, in redki so tisti, ki se jim je to posrečilo. Pravi junaki so. In potem peščeni viharji in še nešteto drugih strašil, oglodani okostnjaki, brrr... sama strašila!

Da, taka je bila nekoč Sahara, toda sedanja doba napredujoče tehnike jo je čisto izpreme-nila. Nove učne knjige zemljepisa bodo morale zapisati, da je Sahara že kolikor toliko ukro-čena.

na izprehod skozi Saharo?

To je še eden izmed ostankov stare Sahare — trdnjava z bodečo žico in mogočnimi zidovi. Ni še dolgo, kar so se morali Francozi iz takšnih trdnjav boriti proti upornim Arabcem.

Še pred dvanajstimi leti je bilo treba za potovanje čez Saharo, od Maroka do Nigerja, šest mesecev. Dandanašnji izletniki opravijo z avtomobilom isto pot v sedmih dneh. Še pred šestimi, sedmimi leti je bilo treba na isti poti številnega vojaškega spremstva, če je hotel priti potnik živ do svojega cilja. Zdaj pa križarijo po vsej Sahari manjše ali večje družbe izletnikov čisto same, brez kakšne posebne nevarnosti. Že pri odhodu iz Orana ali Alžirja vedo, kje bodo dobile na poti pomožne postaje z bencinom in kje bodo lahko počivale v udobnih hotelih sredi peska, v hotelih, ki imajo električno luč in tekočo vodo v sobah. Izkratka, «tanez-ruft», dežela «žive smrti», se je izpremenila v 1200 kilometrov dolgo avtomobilsko cesto...

Moderna puščavska izletnica. S svojo lahko sportno obleko in opankami se tako zelo loči od prebivalcev puščave kakor lokostrelec od modernega vojaka s strojno puško in plinsko masko.

Tu sta pa še dve sliki iz hotela v puščavi. Zgoraj vidite družbo, ki je prevozila nekaj sto kilometrov skozi puščavo in igra zdaj bridge, spodaj pa škropi domačin po spalnici «flit», da prežene komarje.

V DEŽELI ŠKIPETARJEV

Albanija, dežela Škipetarjev, je gotovo najbolj nenavadna država v vsej Evropi. Ovita je z legendami in romantičnimi sanjami naše mladosti, ki jih je zbudil v nas otrocih Karel May s svojimi romani. Do balkanske vojne so redno vsako pomlad pisali o tej skrivnostni deželi vsi časniki sveta in govorili o njej vsi ljudje, saj so se vsako pomlad dvignili albanski rodovi z orožjem v roki zoper osovraženo gospostvo Turkov. V balkanski vojni je postala Albanija jabolko spora med Avstrijo in Srbijo, ki jo je ta hotela zasesti, da bi tako prišla do morja. Avstrija se je pa neizprosno potegovala za samostojnost Albanije, ker si nikakor ni želela srbskega tekmovalstva na obalah Jadranskega morja. Že tedaj je prav malo manjkalo, da ni izbruhnila svetovna vojna, pa je navsezadnje na pritisk iz Petrograda Srbija vendar odnehala. Avstrijski diplomaciji je uspelo ustvariti samostojno Albanijo in Nemčija je iz svoje velike zaloge princev izbrala princa Wieda za kralja «osvobojenega» albanskega naroda, ki je pa vladal le kratek čas. Albanci so ga izprva lepo sprejeli, ker so upali, da jim bo za krono pomagal k boljšemu življenju; on pa je, kakor vsak vladar, zahteval — davke. Zato pa Albanci niso potrebovali svobode, saj so se vsako leto vzdignili prav zoper turške biriče.

V svetovni vojni je bila ta bogata dežela križišče raznih sestradanih tujih armad. Najprej se je umaknila čez albanske gore izčrpana srbska vojska, za njo je pritisnila armada osrednjih držav, in na jugu Albanije se je ustavila fronta pozicijske vojne, kjer so se potem tri leta pobijali vojaki malone vseh evropskih narodov. Skozi isto Albanijo so se ob prevratu vračali vojaki vojskujočih se držav.

Po svetovni vojni je ostala Albanija samostojna, ker je tako zahteval imperializem Italije, ki se je z razsulom Avstrije znebila nevarnega tekmeča na obalah Adrije. Po nekaj notranjih prevratih je postal kralj Albanec Ahmed Zogu, ki vlada z denarno podporo in po nasvetih Italijanov še zdaj. Sempatja je moral v krvi udušiti kakšno vstajo, sicer se pa v Albaniji ni nič izpremenilo, kakor bi se čas tam sploh ne genil.

Prestolnica Tirana je po kraljevi želji zgrajena tako, da se lahko meri z vsakim pokrajinskim mestom v Evropi, a dalje civilizacija za zdaj še ni prodrla.

Naozlic vsem prizadevanjem civilizacije tiči velikanska pečina albanskega naroda še zmerom v orientalskem brezdelju. Tudi nobi zid moderne šole v Tirani jim pride v ta namen prav, kakor vidite na sliki.

Ceprav zgodovina civilizacije albanskega kraljestva ni kdo ve kako bogata, se vendar ponaša Tirana, prestolnica države, s široko ravno cesto, z bulvarjem kralja Zoga I.

Albanija je edina evropska država brez železnice, brez cest in brez mostov. Sicer so ostali tam še nekakšni mostovi iz rimskih časov, nekateri tudi iz vojne dobe, Italijani so pa zgradili dve vojaški cesti, torej nima albanska vlada pri vsem tem niti najmanjše zasluge. Iz Tirane v Drač je avtobusna zveza, toda redno avto-

Po modernem flaku buljvarja kralja Zoga I. ne vozijo samo redki avtomobili, ampak se izprehajajo tudi pešci in perjad.

ČAS SPI

Če si morajo danes ta dan celo države, ki se ponajajo s svojo staro kulturo, izmišljati razne davke, se ne smemo čuditi, če so v Albaniji na ožigalice in ožigalnice tako veliki davki, da so se ljudje spet zatekli k staremu kresilu, kakor nam kaže slika.

Albankam ne prizadeva sušenje perila prav nobenih preglavic. Zakaj pa so drevesa, če ne za to, da splezajo nanje in tam razobesijo perilo?

bus ne vozi. Albanski narod — gorski pastirji in kmetovalci — živi tako, kakor so živeli njih očetje in pradedje, to se pravi, preprosto in ubožno. Večino dela opravljajo ženske, moški pa večji del svojega življenja presede, prekade in premodrjujejo. Industrije sploh ni, kupčevati skoraj ni s čim. Ljudje hodijo okrog strgani, samo kraljeva garda ima sijajne uniforme. Za samostojnost Albanije jamčijo samo nasprotujoči si interesi velesil, zato ta država tudi drugačna biti ne more. V. Martan.

Tudi poglavje o mostovih in brvch čez albanske vode je kaj preprosto. Če dobiš koga, da te na plečih prenese čez vodo, je dobro, če ne, jo moraš pa sam prebresti.

ALAH

mu je pomagalo

o, pa pojdi! Vidim ti na nosu, da bi rad šel. Skupno potovanje v družbi ni drago. Jaz pa pojdem z Alenko k stari mami. Ko bo Alenka večja, pa pojdemo kam vsi trije», je rekla gospa Mesarjeva možu, ki je sedel s prijateljem Polenškom nad programom skupnega izleta nekega društva v Varno in Carigrad.

Mož se je malo branil. «Potem mi boš pa očitala, da sem sebičnejš. Res ne vem...»

«Sem že rekla! In vi, gospod Polenšek, boste pazili nanj, da se ne bo preveč oziral po ženskah...»

«Ampak, Marica, saj me vendar poznaš», se je branil soprog ujaljeno.

«Molči, molči — vam možem se ne more nič verjeti. Ste krhka posoda. Ampak, gospoda, nikar ne mislita, da me bosta morda prevarila. Predobro vas poznava vse, sicer pa lahko vprašam ženske člane izletniške družbe. Da bo med nami jasno...»

Oba prijatelja iz urada sta se torej odpravila na daljno potovanje. Gospod Polenšek je bil za tri leta mlajši od svojega tovariša in še zmeraj star samec. Gospa Mesarjeva mu je to tudi večkrat očitala: «Ženo in dete bi vi lahko lepo preživljali, tako pa se ubijate po restavracijah in kavarnah. Da se vam le hoče tako živeti!»

«Ko bi vedel, gospa, da dobim ženo, kakršna ste vi, bi se oženil, pri moji veri, takoj!» je oddal najmočnejši strel, ko že ni vedel ne kod ne kam. In potem je imel nekaj časa mir...

Že na dunavskem parniku se je zagledal v črnooko damo srednje rasti, lepo, z žarečimi očmi in okroglimi oblikami. No, in na ladji «se lahko seznanimo».

To pot je bila gospa Debeljakova, ločena dama.

«Prijatelj, ne začenjaj z ločeno ženo!» je svetoval prijatelj Mesar.

«Kaj pa ti veš, zakaj je bil njen zakon ločen! Saj veš, da ti resnice ne bo povedala. In takšna ima izkušnje. Samo s krempeljkom se zatakne, pa je ptiček ujet», je modro dostavil.

«To je menda edino, kar si si zapomnil iz Tolstega», se je namrdnil Polenšek. «Zakaj bi se malo ne pozabaval? Saj vendar nisem noben začetnik. Dobro si jo ogledam, in če mi ne bo na njej kaj všeč, se o pravem času odvežem.»

«No — delaj, kakor veš in znaš...»

V Varni je vsem ugajalo. Kopali so se in napravili tudi nekoliko lepih izletov.

In gospa Debeljakova je že znala vse tako zasukati, da je bil največ pri njej Polenšek. Ni sicer prezrl, da se gospa Debeljakova izbrano oblači, da ni skromna pri jedi in slaščicah, toda opravičeval jo je pred seboj.

Ne da bi zbujala pozornost, ga je gospa zvito zapredala v svoje mreže. Na plaži je imel priložnost občudovati njene lepe oblike. Hotela se je naučiti raznih umetnosti v plavanju in samo Polenška je hotela imeti za učitelja. Rekla mu je večkrat «on» ter dajala čutiti, da je njena naklonjenost zanj odlikovanje.

Nekako čez šestnajst dni so se odpeljali v Carigrad. Tudi na ladji si je želela njegove službe. Ladja se je zibala na valovih, gospe se je lotevala morska bolezen. Moral ji je streči...

V Carigradu ga je prosila, naj se vozi z njo z avtomobili in tramvajem, čeprav bi bil rajši hodil z Mesarjem peš, da bi videl več življenja na ulicah.

Carigrad je bil vsem pogodu. Že prehod skozi Bospor je celo iz ust sitnežev in treznih ljudi izsilil besede odkritega občudovanja. Veličastna Aja Sofia, Ahmetova džamija, Sulejmanova, Selimova, Jenj Validé in kakor se že imenujejo, Serail s svojim ogromnim bogastvom luksuznih in umetniških predmetov, s sobami za odaliske, sultanove dvorane, zasebne in za uradne priložnosti, muzeji, slavno Eyubsko pokopališče, razgled s seraskeratskega in galatskega stolpa, pot v Skutari, ogled evropskega okraja Pere — vse to je kopicilo v njih neprestano nove dojme.

Polenška je že preveč žulil jarem, ki ga je vanj vprezala gospa Debeljakova. Zvečer na ladji mu je že marsikaj dovolila,

toda zadnji večer, ko so že odhajali iz Carigrada, se je zgodilo nekaj, česar se ni bil nadejal. Na krnu je poskusil priviti k sebi gospo Debeljakovo ter ji ukrasti poljubček. Toda dobil je nagel poljub. Spretno se mu je ognila in rekla tiho:

«Dobiš več, deček, dobiš vse, kar boš hotel — ampak šele ko me odvedeš iz cerkve ali pa z magistrata. Sem poštena žena. Če si že nestrpen, se vrni domov sama dva takoj po prihodu v Varno. Stiki s teboj so me že itak več ko preveč kompromitirali!»

Nekaj je zamomljal, češ: da, ampak prijatelj Mesar mora z njim, tako je ukazala njegova žena. Brez njega se ne more vrniti.

«No, pa naj gre z nama!»

Ravno prav za Polenška je začel sluga divje zvoniti z brnečim zvoncec ter klicati potnike k večerji...

Pri večerji se je lotila gosпода Mesarja skušnjava. «Ko smo tako srečno absolvirali Carigrad, bi bilo treba to nekako osloviti. Nekoliko vina ne more škodovati...»

Možje so seveda z veseljem soglašali. Poklical je natakarija Ralčo. Temu je zadostoval pogled, in že je oskrbel, kar je bilo treba. «Dve kili — belega!» je naročil Mesar. «In popijemo ga rajši na krovu...»

Navdušeno sprejeto...

«Čujte, deček, ne pozabite, da pijanih ljudi ne morem videti. Zaradi moževega pijančevanja sem bila v prvem zakonu nesrečna», je rekla gospa Debeljakova Polenšku na tihem, preden so sedli.

Njeno svarilo je izklesalo v njegovi glavi misel...

Šli so na krov in se zagledali na pomole Bospora, ki jih je nazadnje pogoltnila tema.

Pripovedovali so si anekdote ter šaljive in manj šaljive prigode s potovanj. Gospodje so si naročili dve novi steklenici vina. Pilo se je naglo. In naročili so iznova...

Dobra volja je rasla. Smeh se je razlegal na krovu.

Glede na druge so peli razne popevke bolj potihem.

Pripovedovanje se je zasukalo spet nazaj na vtiske iz Carigrada.

In zdajci se je zgodilo nekaj čudnega...

Gospod Polenšek se je nenadoma odstranil od družbe. Napravil je nekaj težkih, nezanesljivih korakov, potem se je ustavil, segel v žep ter vzel robec. Nato se je obrnil k družbi: «Spoštovana družba, dovolite mi, da opravičim svojo molitev k Alahu...» In kolcnilo se mu je. «Ne morem drugače, kakor da se ravnam tudi tukaj po predpisanih obredih. Tu je, prosim, moja skromna preprogica», je dvignil robec kvišku. Po teh besedah se je s težavo pripognil, razgrnil po tleh svojo «preprogico», pokleknil nanjo (prav za prav je padel nanjo, da je zaropotalo), in zdaj se je začelo: priklanjal se je proti vzhodu v ritmičnih kretnjah, kakor je videl v mešitah, prepeval nekaj nerazumljivega, vstal, visoko dvignil roke, se spet priklanjal, nato spet pokleknil in glasno zapel znano molitev:

«Alah je mogočen, Alah je gospod...» in se neprestano priklanjal.

Drugi so se od smeha držali za trebuh. Celo prvi ladijski častnik na poveljniškem mostu se je glasno grohotal. Toda gospa Debeljakova je ostentativno odšla...

Drugi dan Polenška «ni videla», in če mu je prišla blizu, ga je kaznovala z jeznimi pogledi in molkom.

Dala mu je čutiti svoje preziranje...

Polenšek se je delal, kakor da ne razume...

Veselo so jih pozdravljali beli svetilniki na Galati. Bližali so se celini. Varna...

«Prijatelj, pri gospe Debeljakovi si po snočnjem večeru sramotno propadel», mu je škodoželjno oznanil prijatelj Mesar.

«Misliš?» se je naivno začudil.

«Prav gotovo. To mi je povedala gospodična Kraljeva.»

«In kaj je rekla o meni gospa Debeljakova?»

«Pri tem Polenšku sem se hudo zmotila. Saj je pijanec! To bi si dala! Od enega pijanca sem se dala ločiti, ker me je mučil, in zdaj bi si drugega naprtla. Kajpada! Niti videti ga ne maram več!»

«Živio, prav to sem hotel doseči», je veselo povedal osuplemu Mesarju Polenšek. «Drugače bi se je ne bil otresel. Alah mi je vendarle pomagal, uslišal je moje prošnje...»

In smejala sta se na ves glas...

Oh, tile moški!

On ne pozna zobobola...

Ker je pravočasno spoznal nevarnost zobnega kamna: neznosne bolečine, izpadanje zob. On je začel pravočasno uporabljati pravo sredstvo: redno čiščenje zob s „Sargovim KALODONTOM proti zobnemu kamnu“. Sargov KALODONT je edina zobna pasta v Jugoslaviji, ki vsebuje sulforicin-oleat dra Bräunlicha. S čiščenjem se odstrani polagoma zobni kamen — povzročitelj mnogih obolenj zob — in prepreči njegovo ponovno tvorjenje.

SARGOV

KALODONT

proti
zobnemu
kamnu

★ Prijetno poživilo: Kalodont voda za usta! Koncentrirane sestavine, izborno razkuževalno sredstvo, varčna v uporabi.

KAJ JE JERSEY? *Neredna stolica*

Jersey označuje pleteno blago za damске obleke kakor tudi vse izdelke iz tega blaga, obleke, kostume itd. Ime je angleško in dokazuje izvor Jersey-blaga. Dokazuje pa tudi blagovno kakovost. Vse damske obleke, katere so angleškega izvora, so brezdvomno zelo praktične in elegantne. Tudi se ta dama s tako obleko lahko pokaže v vsaki družbi. Po izložbah inozemskih vele mest se vidi v zadnjem času vedno več damskih oblek iz pletenega blaga. Zadnje čase se je že mnogo odličnih, velikih in modernih trgovin samo na to vrsto blaga speciali-

drže tudi najhujšo rabo dnevnega nošenja. Barve so stanovitne, to pomeni, da se obleke tudi lahko perejo, ne da bi obledele. Naposled pa pripominjamo, da je pleteno blago jako prožno (elastično). Če šivamo obleke z navadnimi šivalnimi stroji, ki delajo čvrste šive, se čisto zgodi, da šivi popokajo ali pa da se pleteno blago iztrga. Tivar Jersey-obleke se šivajo s specialnimi stroji, katerih šiv je prav tako prožen, kakor pleteno blago. Zato se sploh ne more zgoditi, da šiv počí ali da se iztrga blago iz šiva. To lastnost imajo le

ziralo. Pri nas smo imeli do sedaj večinoma iz inozemstva uvoženo blago.

Sedaj se je lotil te zadeve Tivar in je vzel stvar v svoje roke. Naročeni so najmodernejši stroji in bo tudi na tem polju Tivar izvedel svojo nalogo po svojem znanem principu «od vlakna do gotove obleke». Tudi tukaj omogoča to načelo, nuditi za malo denarja največ in najboljše. Tako stojimo pred izpolnjenim vprašanjem, kaj so Tivar Jersey-obleke. To so obleke za dame in dekleta, ki so narejene iz pletenega damskega blaga in prvovrstnega materiala. Blago je enobarvno in tudi bogato vzorčasto, je elastično in se zaradi tega jako lepo nosi. Barvanju tega blaga se posvečata največja pozornost in skrb. Barve se izbirajo iz najnovejših modnih predlog in niso samo moderne, pač pa take, da iz-

redke iz inozemstva uvožene obleke. Tivar Jersey-blago se, kakor smo že rekli, zelo lepo nosi, zato ga lahko uporabite za vse vrste damskih oblek, ki jih lahko nosite za vsako priliko. Ker je blago enobarvno in tudi pestrovzorčasto, je mnogostransko uporabno. Tivar torej izdeluje enostavne sportne obleke za dom in za cesto, za sport in za izlete, popoldanske obleke za obiske in družbo, zelo lahke in praktične poletne kostume in komplete ter ljubke obleke za deklice za sport in šolo. Najbolje boste storili, če kmalu stopite v najbližjo Tivar prodajalno in si ogledate popolnoma neobvezno nove Tivar Jersey-obleke. Sami se boste prepričali, kako lepe, praktične in, kar je glavno, kako poceni so Tivar Jersey-obleke.

Neredna stolica
upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odvajati, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL
Opl. reg. S. Br. 15244/13. VII. 36

steklo, ki se ne razbije, toda to steklo ni prožno. Steklena okna, ki bi se dala zviti, še niso odkrita.

Število patentov za hlačne gumbe in za varčevanje pri plinu je sicer naraslo za nekaj stotin, toda važnejše stvari še manjkajo. Letalo, ki bi ga gnali z močjo mišic vzlic mnogo obetajočim poizkusom še ni odkrito. Še davno nismo tako daleč, da bi lahko razprostrli roke in leteli kakor ptice. Nekaj sto metrov poleta z močjo lastnih mišic, a tik nad zemljo — to je vse, kar so doslej dosegli.

Že davno so strokovnjaki obetali, da bodo odkrili gonilne sile, ki bodo mimo grede prevrnile ves svet. Premog je predrag in premalo ga je, da bi še dolgo zadostoval za potrebe sveta. Tudi vode ni povsod dovolj. Tehniki so mislili na veter — toda prav lani so stolpe za veter, ki so jih napravili v Nemčiji, spet podrli, ker se niso splačali. Tudi solčni motorji se niso dvignili nad tehnično igralko. Pri tem pa sta sonce in veter dve pogonski sili, ki prav za prav vladata svetu in ki sta neizčrpni.

Na papirju so ostale tudi vse priprave, ki so hotele izrabljati moč morja. Stalno valovanje, ki skriva naravnost fantastične energije in ki se ponavlja z astronomsko natančnostjo, je še zmerom neizrabljeno. Tehnika ga ni mogla vklemiti v svoje stroje.

Žalostno je tudi to, da še zmerom nimamo večne vžigalice in večne električne žarnice, ki bi nam dajali ob vsakem času ogenj in svetlobo. S tema dvema izumoma pa je drugače: najbrže sta že davno odkrita, izumitelja pa sta stopila v stike z velikimi tvornicami žarnic in vžigalic in tam predložila svoje načrte. Načrti in vzorci so bili tako popolni — da so izginili. Družbe so kupile patente in spravile načrte v svojih oklopnih blagajnah, ker bi bila z novimi odkritji svetovna potreba teh dveh predmetov čez nekaj tednov pokrita in bi bilo treba potem tvornice zapreti.

Fantasti so sanjali o sintetični hrani. Take hrane bi bilo treba vsako jutro vzeti tri tablete in bi potem ne bilo treba ves dan nič jesti. Čeprav so te tablete že odkrite, vendar ni krivda trgovin, da se niso razširile. Gostilničarjem bi ne bilo treba kupovati patenta, kakor so to morale storiti tvornice žarnic in vžigalic, ker bi se pri uživanju teh tablet priroda sama uprla takemu posiljevanju organizma: vsak človek, ki bi se hranil s temi patentnimi kroglicami, bi moral v kratkem času umreti, ker bi bolezní uničile njegova počiva-joča prebavila.

H. G. Wells je med drugim nekoč izumil časovni stroj, s katerim se da uiti stoletja nazaj ali pa naprej. Tega izuma pa tehniki vzlic obširnemu opisom doslej žal še niso mogli posneti.

Razočaranja v tehniki

Izumi, ki jih lani ni bilo.

Po vseh državah je lani spet naraslo novo število patentov in je skoraj doseglo rekord iz l. 1829. Zastran števila izumov se torej ne moremo pritoževati, pač pa lahko ugotovimo, da še zmerom ni rešenih obilo želja človeštva.

Pričakovali so, da bo leta 1936. naposled odkrito prozorno steklo, ki se bo dalo kriviti, ne da bi se drobilo. Posamezne avtomobilske firme so izdale za poizkuse te vrste ogromne vsote. S temi poizkusi se jim je sicer posrečilo dobiti

Lasje, ki se vedno zopet občudujejo

Kadar govore moški o lepih ženah, tedaj mislijo vedno v prvi vrsti na čar lepih las. Ako pa občudujejo žene, mislijo najprej: kako dobro so negovani ti lepi lasje!

Ako negujete Vaše lase z Elida Shampoonom ostanejo vedno bujni, mehki in sijajni, dajo se lahko in lepo česati, a kodri držijo dalj časa.

KAMILLOFLOR

Špecijski Šampoo za plavolaske, prost od alkalijske, ohrani naravni, zlati lesk plavih las ter ga zopet vrne, če se je izgubil. Daje lasem čudovit sijaj.

ELIDA SHAMPOO

BRUNETAFLO

Špecijski Šampoo za temne lase, prost od alkalijske, daje lasem čudovit lesk in povečan sijaj ter dovede temnorjavo barvo las do posebne veljave.

Kako si podaljšamo življenje

Odkritja ruskega fiziologa.

Ruski fiziolog A. A. Bogomolec, član sovjetske akademije znanosti, je objavil nedavno v moskovski «Pravdi» članek, v katerem se je ukvarjal z možnostmi podaljšanja človeškega življenja. Pri upoštevanju dejstva, da doseže človeški organizem pravo stopnjo razvoja šele okoli 25. leta, prihaja Bogomolec do sklepa, da bi moral človek normalno živeti 125—150 let. Toda niti 150 let ni skrajna meja življenja. Bogomolec navaja nekaj zanimivih primerov o ljudeh, ki so v Rusiji dosegli veliko starost. Tako je francoski pisatelj Henry Barbusse leta 1927. obiskal pri Suhumu kmeta Špahovskega, ki mu je bilo takrat 140 let. Pisatelj je bil presenečen, ko je videl, kako živahen je bil ta starec, kako hitro se je gibal, kako zvočen glas je imel in kako je dobro videl. Žena tega starca — bila je tretja — je imela 82 let, njegova najmlajša hči pa šele 26 let. V beloruskem kraju Novoborisovu so pri zadnjem ljudskem štetju ugotovili, da se je rodila kmetica M. Maljarevičeva leta 1796. in da je stara torej nad 140 let. Pri ljudskem štetju je imela šele 150 let in je šla 20 km daleč peš, da se je dala popisati. Zlasti dolgo življenje imajo ljudje ob reki Ufi na Daljnem vzhodu. Najstarejši prebivalec vsega

ozemlja šteje zdaj 136 let, pa je še močan in še zmerom pomaga pri gospodarstvu.

Ti primeri kažejo, da bi moral človek v normalnih razmerah doživeti 125—150 let. Kako pa je mogoče, da večina ljudi ne živi niti 100 let? Ruski učenjak odgovarja takole:

Ostareli organizem postane «trhel» v pravem pomenu besede. Enomesečen človeški zarodek vsebuje 97% vode, novorojenček 70% in dorasel človek 64,5%. Značilno za staranje je to, da množina vode v telesu pada. Nepravilno bi bilo pa sklepati, da se da v tem pogledu organizmu na kakršenkoli način pomagati.

Organizem ne propada zaradi pomanjkanja vode, ampak zato, ker izgube mišice, koža in notranji organi moč, da bi vodo ohranili. Izguba vode v starem organizmu je posledica, ne pa vzrok starosti.

Številni poizkusi, da bi star organizem pomladili, streme za tem, da bi izključili činitelje, ki delovanje organizmov zavirajo. Od teh poizkusov moramo zlasti opozoriti na presajanje moških spolnih žlez, ki se je sicer dobro obneslo, toda izkazalo se je, da to pomlajenje ni dolgo trajalo in da je bilo v

bistvu le mobiliziranje poslednjih zalog starajočega se organizma. Pomlajevali so še s pogostimi krvnimi transfuzijami. Te transfuzije so oživile fiziološko delovanje organizma in odstranile vso navlako v organizmu, ki je ovirala njegovo delovanje. Oživiljanje organizma s krvno transfuzijo tudi ne povzroča pozneje še hitrejše izčrpanosti.

Bogomolec prihaja do sklepa, da stoji zdravilna znanost pred novimi vprašanji: pred aktivno profilakso in zdravljenjem starostnih znakov. Prepričan je, da se boj za podaljšanje človeškega življenja ne sme končati s poizkusi pomlajevanja starikavega organizma. Težavno je obrniti tok življenja nazaj, kakor je nemogoče doseči, da bi tekla reka v hrib, toda z razumnim življenjem lahko zavlečemo propadanje organizma.

Eden temeljnih pogojev je redno delo. Organizem in vsi njegovi deli morajo delovati. Počitek je potreben pred utrujenostjo, ne šele po njej. Počitek mora biti profilaktično, ne pa zdravilno sredstvo. Zelo važno je tudi pravilno dihanje. Tega bomo dosegli s telovadbo in masažo, ki tudi preprečujeta zastajanje krvi v posameznih delih telesa. Morali bi jo gojiti vsak dan. Zelo velikega pomena je tudi spanje. Človek bi moral spati vsak dan vsaj sedem ur.

Umetnost podaljševanja življenja pa je tudi v tem, da svojega življenja po nepotrebnem ne krajšamo.

Vidiki novega gospodarskega razmaha

Preseljevanje kapitala iz Evrope — zlasti iz Francije — v Združene države traja še zmerom. Pri tem ne gre za selitev, ki bi bila utemeljena z gospodarskim preobratom. Nasprotno. Evropski kapital išče samo zavetja za nekaj časa, ker se mu politični položaj v stari domovini ne zdi preveč zanesljiv. Ameriška vlada že sestavlja zakon, ki bi zavrl ta pritok kratkoročnega denarja, kajti takšen kapital ni nikjer produktiven. Samo nervoznost na borzah in tržiščih poveča. V zadnjih časih smo videli na ameriških borzah naglo naraščanje papirjev, pa tudi po drugih državah so bili razni pretresi, ki so bili nekako v zvezi s tem potovanjem kapitala.

Najvažnejše surovine se na primer v zadnjem času po vseh tržiščih dobro prodajajo. V zvezi s tem rasejo na svetovnih tržiščih cene pšenice, kovin, tekstilnega blaga, gume in še raznih drugih predmetov. Farme, rudniki in plantaže onstran morja imajo zdaj spet svoje zlate čase. In spet v zvezi s tem napreduje gospodarstvo — industrializacija in gradbena delavnost — po Ameriki, Afriki in nekaterih delih Azije.

Sploh se deželam onstran morij v zadnjem času godi dosti bolje kakor Evropi. Največji porast blaginje opazamo v angleški Južni Afriki. Iz zlatih rudnikov te dežele je prišel val konjunktura, ki je zalil že vsa angleška posestva črne celine.

Ves svet se trudi, da bi čim bolj dvignil pokrajine, ki dobavljajo surovine, da bi jih industrializiral in čim bolj izrabil. Japonska gradi v Mandžuriji ceste, tvornice in železnice. Napravila je za to delo pravo petletko. Italija se ukvarja z ureditvijo kmetijskega gospodarstva po principu farm, dela železnice v Abesiniji in že začneja izrabljati to plodno deželo. Tudi na Kitajskem, odkoder prihajajo neprestano vesti o uporih in pravih revolucijah, napredujejo zidanje tvornic, širjenje rudnikov in ustvarjanje novih železniških mrež. Kitajska pristanišča menda še niso videla tolikšnega dotoka evropskega in ameriškega blaga kakor zdaj.

Japonski izvoz, ki so se ga v zadnjih letih povsod tako bali, ker je podiral cene domačega blaga, je lani zelo po-

pustil. V notranjem japonskem gospodarstvu se opaža nekakšno naraščanje cen, zunaj pa so začeli tekmovali z Japonci tudi drugi narodi in jih žilavi Mongoli komaj še strahujejo s svojimi cenami. V angleški Indiji in v nizozemskih kolonijah se je po dolгих letih spet pokazalo gospodarsko izboljšanje. V nizozemskih kolonijah zlasti zaradi tega, ker je v njih dosti premoga, kovin in drugih tržnih predmetov, ki so zelo zrasli v cenah.

Zelo dober trg za evropsko blago je na primer v sedanji dobi postal bližnji Vzhod. Zlasti Nemci so se dobro obnesli s svojimi izdelki v Turčiji. Tam grade tvornice za predelavo žvepla, predilnice, steklarne, papirnice, tvornice za umetno svilo in druge tekstilije. Da zvežejo med seboj oddaljene kraje, morajo širiti železnice, ceste, mostove in osuševalne priprave. Tudi v Perziji je nastala velika konjunktura. Tam se prilagajajo evropskemu načinu dela v kar zavidanja vrednem tempu. Širi se mreža avtomobilskih cest, ki veže prestolnico z drugimi kraji. Velblodi in konji izginjajo. Povsod se že uveljavlja avto. V naslednjih treh letih bodo napravili 1450 kilometrov dolgo železnico, ki bo vezala Perzijski zaliv s Kaspijskim morjem.

In Rusija! Tisti, ki so jo obiskali in gledali z nezavezanimi očmi, bi vedeli o njej marsikaj povedati. Sibirija, ki je bila nekoč skoraj prazna, je dandanes že skoraj industrializirana pokrajina.

V Evropi sami razvrednotenje glavnih valut doslej še ni prineslo pravega olajšanja. V Franciji traja še zmerom nezaupanje kapitala. V Švici je napetost po padcu franka že nekoliko popustila, vendar pa še ne moremo govoriti o vzgonu novega razmaha. Skromen napredek se kaže v zapadnih obrobni in nasledstvenih državah, od Estonske do

Pod mikroskopom

se razločno vidi, ali je žitna kava samo prazna ali je tudi slajena in kako je slajena. Če pa skuhate Kneippovo sladno kavo, pa boste takoj tudi brez mikroskopa spoznali, da je ona predelana v slad, kakor je treba, in dobro karamelizirana. — Zato je tudi tako tečna in dobra. — Praženo sladno jedro dela to!

Kneippova

daje moč!

Češkoslovaške in še dalje čez Balkan. Severne države kažejo prav različno sliko. Razmerno ugoden je položaj na Švedskem in Norveškem, na Danskem pa vzlic zmanjšane mu številu živine še zmerom ne vedo, kam bi spravili meso in presno maslo. Podobno je tudi na Nizozemskem, kjer so lani sledili danskemu zgledu in poklali velike količine živine. Ogromnih množin najboljše zelenjave tam tudi za smešne cene ne morejo prodati.

Splošna slika svetovne konjunktore je torej zelo pisana. Povsod vidimo neenakost v razvoju in hude ovire, ki jih

povzročajo zlasti preostri devizni predpisi nekaterih držav. Pritisk teži najbolj evropsko celino, medtem ko je Anglija s svojim ogromnim ozemljem odvisnih dominionov in kolonij, kjer imata angleški vpliv in denar odločilno vlogo, svetovni trg zase in je imela zato dosti dobička od novega gospodarskega razmaha po drugih celinah. Razvoj v letu 1937. bo pa odvisen povsod od tega, kako se bo svetovna politična napetost izživela in kako bodo politiki vsega sveta razumeli gospodarske naloge, ki so jih doslej le preveč zanemarjali.

ANEKDOTE

Zob za zob.

Talleyrand je priredil некоč gostijo, na kateri je neka dama izgubila zob. Dama je bila seveda še iz starejšega letnika. Naslednji dan si je Talleyrand priskrbel konjski zob. Zloben kakor je bil, ga je poslal dotični dami s sporočilom, da si šteje v čast, da ji more nadomestiti izgubo. Še isti dan je dobil od dame tale odgovor:

Spoštovani knez!

Mi, kar nas je iz onih lepih starih časov izpred revolucije, vemo še malo, kaj se pravi biti vljuden. Vredno je Vaše brezhibne vzgoje in Vašega finega okusa, da ste si dali izpuliti svoj lastni zob, da mi lahko povrnete to

malenkostno izgubo. Vaš zob bom dala kot znak Vaše vljudnosti vdelati v zlato; zagotavljam Vam, da ne bom zamudila nobene prilike, ko bom lahko svojim gostom pokazala dragoceni spominek na Talleyranda. Vaša vedno vdana

Eleonore Marquise de Cardignan.

Naturalizem.

Cesar Viljem I. je naročil berlinski Narodni galeriji, naj kupi zanj kip Amaconke. To je eno najslavnejših Taillonovih del. Ko se je zelo začudil zaradi visoke cene, so mu odgovorili:

«To je zato, ker si je moral kipar za daljši čas najeti jahalnega konja, da je lahko upodobil žival čim naravneje.»

«Še sreča, da mu ni bilo treba najeti še amaconke», je odvrnil cesar.

Četrta simfonija.

Na nekem koncertu so predvajali Beethovno četrto simfonijo. V prvi

vrsti je sedel med poslušalci tudi slikar Thoma. Njegov sosed, neki starejši gospod, je opomnil med odmorom:

«To bi bilo morda še čisto dobro, samo zdi se mi predolgo.»

Sicer flegmatični Thoma, ki pa je bil vnet častilec Beethovna, ga je zavrnil:

«Stvar ni nič predolga, pač pa ste morda vi nekoliko prekratki.»

Med spiritisti.

«Snoči smo klicali duhove, in oglasil se je slaven skladatelj Beethoven.»

«Kaj pa je povedal?»

«Prosil je mojo ženo, naj ne igra več njegovih sonat!»

Odmev.

Jelica joka. Neka gospa, ki je prišla na obisk, jo poizkuša tolažiti:

«Nikar ne jokaj, Jelica! Tako lepa si, toda če boš jokala, boš v starosti grda.»

«Potem ste pa morali vi, gospa, zelo mnogo jokati, ko ste bili majhni.»

Nivea-creme varuje Vašo kožo

Ne slabo vreme, ne domača opravila ne morejo škodovati koži, če jo negujete z Niveo. To svojo lastnost, ki kožo varuje in hkrati olepšava, ima Nivea zahvaliti Euceritu, ki ga ima v sebi in ki nadomešča naravno masčobo kože. Zato je tudi Nivea nekaj čisto posebnega in se ne da z ničimer drugim nadomestiti. Vaša koža potrebuje Niveo, da ostane mlado, tna in lepa.

Jugoslov. P. Beiersdorf & Co.
d. z o. j., Maribor.

KLIŠEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvrtne
najsolidnejše

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Kuverta

konfekcijska tvornica
družba z o. z.

v Ljubljani

izdeluje kuverte vseh vrst,
pisemski papir najmodernejših
oblik, vrečice itd.

Tyrševa cesta št. 67

Telefon

28-07

Zdaj so

naši

potniki

že na

potu...

... da Vam pokažejo izbrano kolekcijo

reklamnih koledarjev

za leto
1938.

IMAMO RAZNE NOVOSTI V BELEŽNIH,
STENSKIH IN ŽEPNIH KOLEDARJIH

Priporoča se Vam

O F F S E T
L I T O G R A F I J A
K A R T O N A Ž A
P L A K A T I
P R O S P E K T I
E M B A L A Ž A

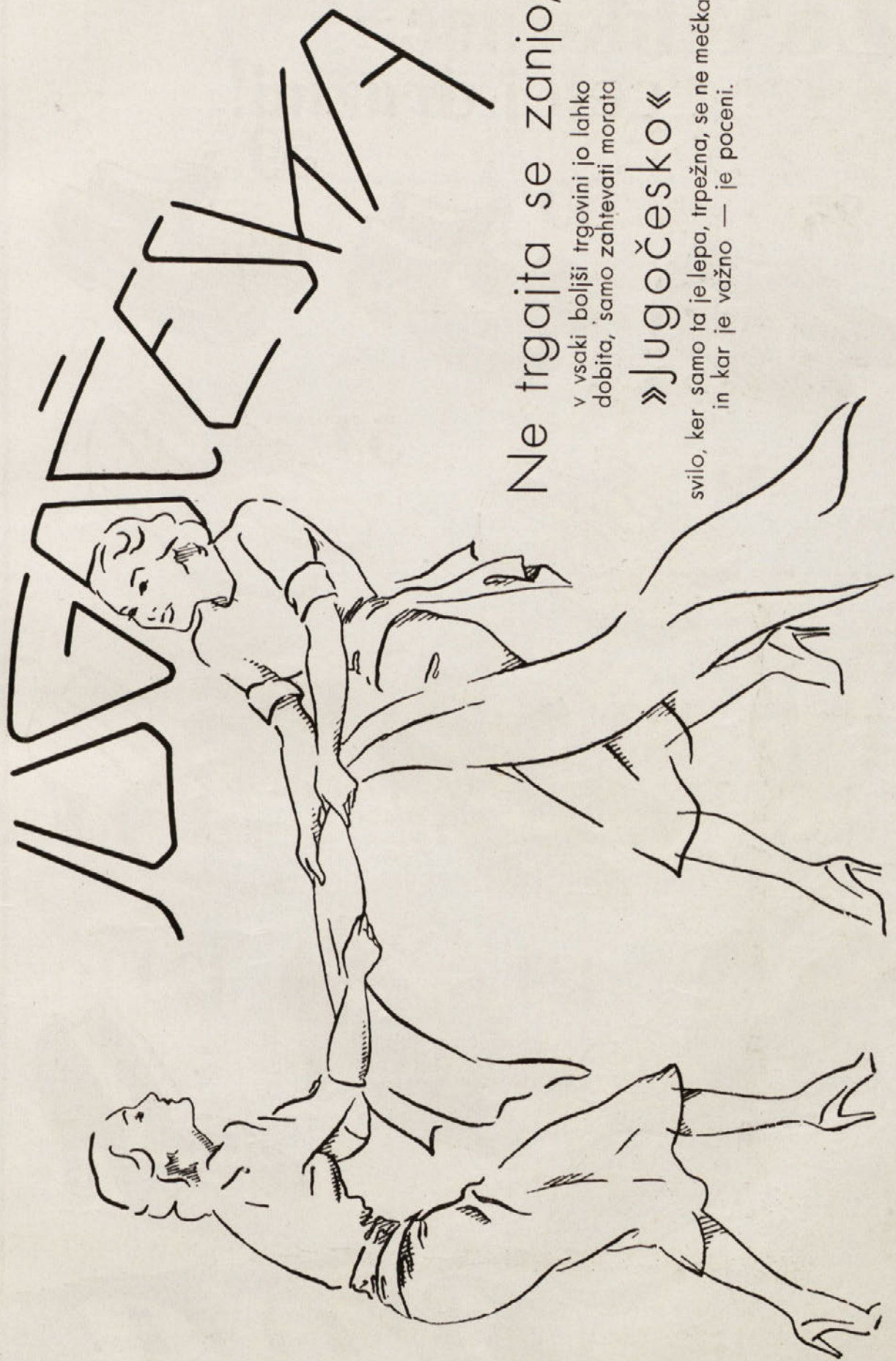
umetniški zavod za litografijo in tvornica koledarjev

Josip Čemažar, Ljubljana

Igriška ulica števil. 6 — Telefon števil. 25-69

«Priatelj» izhaja vsakega 5. v mesecu. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina je: Letno 12 števil revije «Priatelj» Din 62.—
Naročniki zbirke jo dobe za polovično ceno Din 32.—
10 mehko vezanih leposlovnih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) „ 100.—
Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za
zbirko „ 60.—
10 knjig in 12 števil «Priatelja» Din 192.—

Če se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—
Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) „ 30.—
Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) „ 60.—
Odgovorni urednik Emil Podkrajšek v Ljubljani.
Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/II. Tel. 21-32.
Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani. Predstavnik: Josip Štrukelj
v Ljubljani.

Ne trgajta se zanjo,

v vsaki boljši trgovini jo lahko
dobita, samo zahtevati morata

»Jugočesko«

svilo, ker samo ta je lepa, trpežna, se ne mečka,
in kar je važno — je poceni.

Za Veliko noč celoj družini!

25

39

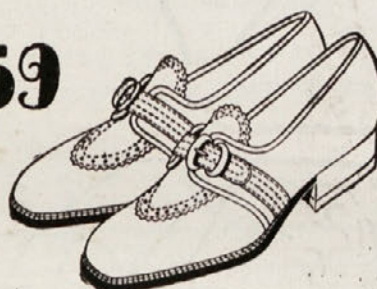
59

35

59

129

129

129

129

Gata